

A

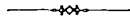
pozsonyi természettudományi s orvosi egyesület 1889.,
1890. és 1891. évben tartott orvosi szaküléseinek

jegyzőkönyvei.

Sitzungs-Berichte

über die

in den Jahren 1889, 1890 und 1891 gehaltenen ärztlichen
Versammlungen des Vereines für Natur- und Heil-
kunde in Pressburg.

1889. január hó 23-án.

Elnök: Kanka Károly dr., kir. tanácsos.

Jegyző: Celler Nándor dr.

Tárgy: Betegek bemutatása.

1. Kanka Károly dr., kórházi igazgató, bemutat igen ritka szürkehályogot, t. i. hátulsó középponti tokhályogot mindkét szemem (*cataracta capsularis centralis posterior utriusque oculi*). Ámbár kétségbevonhatatlan, hogy e baj, mely majdnem egyfoku mindkét félszemem, a magzati életkorból ered, mindamellett azt állítja tulajdonosa — harminc éves, ép, erős testű férfi — hogy látásfogyatkozást csupán rövid idő óta érez. E körülmény abban leli magyarázatát, hogy jelenleg rétes maghályog (*cataracta lenticularis*) kezd fejlődni.

Kanka Károly dr., kórházi igazgató, bemutat erre egy új keratoszkopot. E szerszám egy korong, melynek középpont-pontjából feketére, fehérre és vörösre festett küllők indulnak váltakozva a kerület felé. E festett küllők képe a szemporc-hártyán felvilágosítást ad az orvosnak a kornea görbületi mivoltáról.

2. Dobrovits Mátyás dr., kórházi főorvos, bevezettet fiatal férfit, ki az orsz. kórház bőrbetegek osztályán részesül orvoslásban. A szóban forgó egyénen oly kórtüneményeket észlelhetni, melyek az agyfenéki érzet bujakóros megbetegedésére látszanak vallani.

A beteg elmondja, hogy 1885-ben kankóban, egy évvel rá hugycső-szűkületben szenvedett. Utóbbi baj néhány hét alatt kellő orvoslásra elmúlt. Azóta egészséges volt emberünk, csupán ez időben kezdtek oly jelek mutatkozni, melyek agyvelőbántal-

makra utalnak. A férfi arca hol kipirul, hol elsápadt; ő maga szédelgésről, kettős látásról panaszkodik; tagjai reszketnek, járása ingatag kivált csukott szemmel. A szem tükrözése kideríti, hogy a látórecze vérmes s hogy a papillán jobbról kisebb, balról nagyobb fokú pangás van. A beteget eddigelé idegzeti renyheség (neurasthenia) miatt orvosolták. Dobrovits M. dr. azonban akként vélekedik, hogy ez esetben talán az agyfenéki erezet bujakóros belhártyalobjáról lehet szó (endarteriitis chronica fossae Sylvii). E feltevésből indulva kénesóír bedörzsöléssel orvosolja a beteget.

3. Ambro János tanár jelentést tesz egy először szülő terhese — huszonöt éves — esetéről, ki mult év márczius havában került a szülőintézetbe. A nő ép, jó alkotású; szíve rendesen működik, szivhangjai tiszták, a lélekzés kifogástalan. Néhány órával a felvétel után vajudni kezd — de semmi rendkívüli dolog nem forgott fenn. Vajudás közben vizet kér a gyermekágyas, megiszsza, oldalt fordul, hörögni kezd — s kimul. A gyermeket fogóval kellett napvilágra hozni. A bonczolás eredménye teljesen nemleges volt. Diagnosis: asphyxia idiopathica. Kapcsolatban ezen esettel elősorol Ambro János tanár számos idevágó irodalmi közleményt. A rögtöni halál okául tekintik a levegő bejutását a nyílt méhbeli szedőerezetbe. E vészes beáramlás megeshetik hüvelyöblítéskor, de akkor is, ha a magzatvíz szertelen gyorsan elfolyik.

1889. február hó 13-án.

Elnök: Kanka Károly dr., kir. tanácsos.

Jegyző: Celler Nándor dr.

Az elnök fájdalmas részvétellel nyilatkozik azon nehéz csapásról, mely a mult hó végén az uralkodóház családját sújtá s meleg szavakban emlékezik meg az elhunyt trónörökösről, mint a tudományok buzgó pártfogójáról s barátjáról.

1. Elnök közli továbbá, hogy egy előbbi szakosztályi gyűlés határozata értelmében aláírási ívet köröztetett a tagok között azon célból, hogy kiki az elhunyt Trefort Ágost közoktatási miniszter mellszobrának felállítására (Budapestben) adakozhassék.

E gyűjtés eredménye 65 frt, mihez hozzájár az egyesületi pénztár 25 frtnyi adománya, úgy hogy 90 frtot nyugtатványozhatott Lengyel István szoborbizottsági tag s titkár.

Az elnök jelenti továbbá a következőket:

A magyar orvosok s természetvizsgálók vándorgyűlésének állandó központi választmánya tervezetet dolgozott ki „Orvosi kamarák“ felállítására nézve s e tervezetét megokolásával együtt elküldé a hazai orvosi egyesületeknek egy átirat kíséretében, melyben a választmány azt óhajtja, hogy az egyesületek e tervezetet minden módosítás nélkül úgy a mint van, elfogadják, hogy azután az petitio alakjában az országgyűléshez beterjeszthető legyen.

Hosszabb vitatkozás után a szakülés a következőket határozza: „Minthogy a szóban lévő tervezet igen fontos, szükséges, hogy minden egyes tagja megismerkedjék annak tartalmával; ez oknál fogva nyomattassék ki e tervezet első része, annyi példányban, hogy minden tagnak jusson belőle, azonkívül még 70 példányban, melyek Lendvay dr. megyei főorvos úrtól a megyei orvosokhoz szétküldendőek lesznek. A magyarul nem értő tagok számára fordítassék e tervezet német nyelvre.

3. Tauscher Béla dr., városi főorvos, azon kérdést intézi a tagokhoz, valjon mit tapasztaltak a golyváról az utolsó időben s valjon a vízvezeték fenállása óta több esetet észleltek-e vagy sem? A közönség t. i. itt-ott azzal vádolja a vízvezeték vizét, hogy ennek élvezete golyvát támasztana.

A szakosztályi tagok akként nyilatkoznak, hogy tapasztalásuk szerint Pozsony városában egyáltalán nem ritka a paizsmirigy túltengése, úgy a struma lymphaticum mint a struma verum s hogy a vezeték vizének ennek gyakoriságára semmi befolyása nincsen. Hasonló módon nyilatkozik Ruprecht dr. is, ki azt mondja, hogy a Stefánia-árvaházban a vízvezeték fenállása óta nem észlelt gyakrabban golyvát, mint annak előtte.

4. Rigele dr. a csecsemőtáplálékra vonatkozólag közli, hogy újabb időben Angermaier pozsonyi sütőmester készit gyermeklisztet, melyet ő (Rigele dr.) jó sikerrel használt némely oly

esetben is, a mikor a kisdedek más mesterséges élelmezéstől hasmenést kaptak.

A szakülés tartózkodva fogadta a meleg ajánlatot, sőt akadt két orvos, t. i. Ambró és Barts dr., kik kereken kimondták, hogy anyatejnek hijával csak egyetlen egy mesterséges táplálást ajánlhat az orvos, t. i. a korhoz képest vízzel elegyített s kellőleg felforralt tehéntejet s hogy mindennemű ú. n. kisdedtáplálék csupán nyereszkedésre czélóz s a csecsemők vesztére tör.

1889. márczius hó 13-án.

Elnök: Kanka Károly dr., kir. tanácsos.

Jegyző: Celler Nándor dr.

Tárgy: Betegek bemutatása.

1. Dobrovits dr. újra az arteriitis arteriae fossae Sylvii ex lue egy esetét mutatja be. Negyven éves, erős, izmos férfi több hónap óta agyvelőbántalom tüneteiben szenved; tántorogva jár, kettősen lát. Különösen az év eleje óta fokozódott a baja s kóros állapota napról napra rosszabbra fordult. Jelenleg bujakórvesztő orvoslásban részesül; tiz nap óta kenik szürke kenőccsel s ime észrevehető, hogy tetemes a javulás.

A f. év január 23-án bemutatott hasonló bajban szenvedő beteg harmincz bedörzsölésre teljesen felgyógyulva hagyta el a kórházat.

2. Hüeckl dr. a következő sebészi eseteket mutatja be:

Tizenkét éves leányka hat hónap óta könyökizületi ficzamodásban szenved. Az orvosi elbánás a következő volt: a könyökizületét műtétileg meg kellett nyitni s mikor a beigazítás még akkor sem sikerült, az izületalkotó csontvégeket megcsonkolták. Másfél hónap lefolyta után teljes gyógyulás állott be, annyira, hogy a leányka karját — álizület keletkezése következtében — szabadon mozgathatja s jól használhatja.

Huszonnyolcz éves férfi, kinél egy év óta ugrás következtében a térdhajlásban tyúktójás mekkoráságu puha

daganat támadt (aneurysma arteriae fossae popliteae). Egyelőre Esmarch-féle verőér-leszorítást alkalmaznak; ha ez célhoz nem vezetne, műtéileg fognak segíteni a bajon.

Nyolcz éves fiu új évkor nagy fájdalmakkal járó daganatot kapott bal szeme felső pilláján (valószínűleg orbáncza volt), mely daganat nem sokára genyedésbe ment át, mire oly ectropium fejlődött, hogy a felső szempilla széle a szemür széléhez nőtt. A néhány nappal ezelőtt végbe vitt plasztikai műtét, a mikor a hiány pótlása céljából a homlok bőréből készült a lebeny, igen szép eredményű.

2. Kanka dr. elnök úr előadja, hogy a mult gyűlés határozata értelmében az orvosi kamarák tervezetét 70 példányban kinyomatta, a nyomtatványt úgy az itteni orvosok, mint pedig a megyei főorvos úr közreműködésével a vidéki tisztí orvosok közé szétosztotta, valaminthogy a magyarul nem értő tagoknak a tervezet szövegét német fordításban kézügyre jutatta.

Miután tehát mindenkinek alkalma volt e tervezet tanulmányozására, elnök úr felszólítja a nagy számmal megjelent szakosztályi tagokat, hogy kiki szabadon adja elő véleményét.

Ambro dr. tanár azt mondja, hogy a budapesti orvosi kör már 1878-ban bocsátott közzé az orvosi kar szervezése ügyében tervezetet, melyet ő, mint semmiképen meg nem felelőt, akkoron el nem fogadott.

Most már a magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyűlésének állandó központi választmánya dolgozott ki új tervezetet az orvosi kamarák felállítására vonatkozólag, melyet ő minden tekintetben célszerűnek s megfelelőnek talál (a tervezet 2. és 6. pontja azonban módosítható) s azért annak elvben való elfogadását melegen ajánlja.

Lendvay dr., megyei főorvos, akként nyilatkozik, hogy ő a szóban forgó tervezetet jelenlegi szerkezetében el nem fogadhatja, még pedig azért nem, mert e tervezet olyasmit ruház át a kamarákra, a mi tulajdonképen nem is tartozik azoknak működési körébe, továbbá azért sem, mert az országos egészségügyi viszonyok javítására s emelésére amúgy is meg vannak már a kellő intézkedések s végül azért sem, mert az elaggott vagy elszegényedett ügyfelek támogatásáról és segélye-

zéséről már az orvosi segélyegyesület létesítése által kellőleg gondoskodva van.

Ő azt hiszi, hogy a mostani tervezet alapján felállítandó orvosi kamarák a magyar orvosi karnak semmiféle hasznára nem válhatnak s javára nem fognak szolgálni, a miért is véleményét a következő indítványban foglalja össze:

„Minthogy a pozsonyi orvosi kör a jelen „tervezet alapján felállítandó orvosi kamarákban sem a közegészségügy javulására, sem „az orvosi rend tekintélyének emelésére „semmi garantiát nem lát, annak elfogadásához nem járulhat.“

Ennek ellenében dr. Barts azt indítványozza, hogy várjuk be előbb a budapesti egyesületek véleményét, s csak azután határozzunk a fölött, valjon elfogadjuk-e Lendvay dr. indítványát, vagy sem.

Ruprecht dr. azt mondja, hogy az orvosi kamarák felállítását tárgyaló tervezetet jelenlegi alakjában ő sem tartja célszerűnek, de még tökéletesnek sem mondható az, mivelhogy abban a katona-orvosokról szó sincsen. Ő is azt ajánlja, hogy várjuk be a budapestiek nyilatkozatát.

Ambro dr. újra felszólal a tervezet mellett, azt mondván, hogy a magyarhoni orvosi rend még mindeddig nem bir szervezettel, pedig e tervezet az első lépés a szervezéshez. Azért is azt kívánja, hogy nemcsak a tervezetet, de annak megokolását is vegyük pontról pontra tárgyalás alá.

Tauscher dr., városi főorvos, Lendvay dr. indítványát pártolja, szintűgy Dobrovits dr. is, ki is azt ajánlja, hogy határozzunk ez ügyben azonnal.

Zsigárdy dr. nem tartja szükségesnek, hogy az orvosi rend szervezése céljából orvosi kamarák állíttassanak fel. Az orvosok szervezkedjenek, de orvosi kamara nem kell; különben várjunk még a határozattal.

Elnök úr most már azt kérdi, valjon azonnal határozzunk-e, vagy várjunk-e még? Mindenesetre kell, hogy szavazzunk.

A még jelenlévő 13 tag közül 10 tag Lendvay dr. indítványa mellett, 3 tag pedig Barts dr. indítványa mellett szavazott.

Az elnök erre kijelenti, hogy Lendvay dr. indítványa elfogadtatott s hogy a határozatot a központi állandó választmánynyal azonnal közleni fogja.

1889. május hó 1-én.

Elnök: Kanka Károly dr., kir. tanácsos.

Jegyző: Celler Nándor dr.

1. Elnök jelenti, hogy: Réti Samu dr., az orvosi szakosztály tagja az elnökséghez intézett levelében tudatja, hogy Pozsonyból Bazinba költözködött, de továbbá is tagja akar maradni a szakosztálynak.

Tudomásul szolgál.

2. A debreczeni orvos-gyógyszerész-egyesület átküldi az orvosi kamarák tárgyában hozott határozatát. Ezen egyesület megbírálja a központi választmány által kiadott tervezetet s átíratában közli véleményét is. Minthogy pedig a tervezettel nem tud megbarátkozni, maga új tervezetet dolgozott ki, melyet a többi orvosi egyesületeknek szétküld, tudomásvétel és esetleges hozzájárulás céljából.

Ambro dr. tanár úr azt kívánja, hogy a központi választmány tervezete a debreczeni javaslattal együtt vétessék tárgyalás alá s e két tervezet alapján adjunk véleményt.

Az orvosi szakosztály nem fogadja el Ambro dr. tanárnak indítványát, hanem azt határozta, hogy megvárja a többi egyesületek véleményét s csak akkor fogja megadni a saját véleményét.

3. A magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyűlésének állandó központi választmányának f. é. április hó 10-én kelt újabb átíratát az orvosi kamarák felállítására tárgyában, mely szerint a központi választmány célszerűnek látja, az orvosegyesületeket és tiszti főorvosokat közös értekezletre meghívni. Ezen értekezlet Budapesten május hó 5-én fog megtartatni.]

A szakosztály a meghívást tudomásul veszi.

1889. szeptember hó 28-án.

Elnök : Kanka Károly dr., kir. tanácsos.

Jegyző : Celler Nándor dr.

1. Elnök rövid üdvözlő beszéddel nyitja meg az ülést s előadja, hogy nagyméltóságu Pálffy János gróftól következő levél érkezett hozzá, mint a szakosztály elnökéhez :

„Nagyságos Úr!

Tudomásra esett, hogy Pozsony városa tekintélyes számú orvosainak egylete, az orvosi tudomány mai színvonalának fejlesztésére szükséges állandó és megfelelő helyiséggel különféle okokból nem bír. — Azért is ama álláspontból indulva ki, hogy ily egylet sikeres működésének egyik fontos feltétele az is, hogy az egyleti gyűlések és általános összejövetelek megtarthatása, ily alkalmakkor az eszmék kölcsönös kicserélése, felolvasások, nemkülönben tanulmányos betegek bemutatása alkalmas helyiségek hiányában akadályba ne ütközzék, hajlandó vagyok az egylet nemes céljait és tudományos törekvéseit előmozdítandó, sétatéri házamnak egyik első emeleti lakosztályát ingyenes használatra átengedni; — és miután az egylet a kérdéses lakosztályban könyvtár és olvasószoba berendezésére is kellő helyiséget talál, azt hiszem, hogy az által az egylet feladatának elérése különösen meg lesz könnyítve. Hogy ennek minél több sikere kövessen, forró óhajom.

Mindennek folytán, midőn ezen ajánlatomat Nagyságodnak, mint a pozsonyi természettudományi és orvosi egyesület orvosi szakosztálya elnökének ezennel becses tudomására hoznám, együttalkérem ezen ajánlatomat az egyesület ülésén előadni és az e tárgyban hozandó egyesületi határozatot velem a maga idején közölni. — Pozsony, 1889. szeptember 14-én.

Gróf Pálffy János.

Dobrovits dr., kórházi főorvos, indítványozza, hogy e fontos ügy tárgyalása előtt még egy más egyesületi kérdést döntenénk el. Ugyanis a múlt évben megválasztott becsületbiróság megbízása lejárván, tagjai felszólítandók, hogy mondjanak le mandatumokról. Minthogy pedig jelenleg ilyen bíróságra szükségünk nincsen, új választásra ne kerüljön sor.

Dobrovits Mátyás dr. akként vélekedik, hogy ennek következtében visszatérnének az egyesületbe majd azon tagok is, kik huzamosb idő óta elmaradtak. Hisz nagyon is óhajtható, hogy az egyesület újra megerősödjék s gyarapodjék.

A szakülés elfogadja az indítványt, mire a becsületbiróság tagjai lemondanak. A becsületbiróság tehát ez idő szerint megszűnt.

A főtárgyhoz hozzászólnak:

Ruprecht dr. elkerülhetetlenül szükségesnek tartja, hogy Pálffy János gróf ajánlata kellőleg fontolóra és gondos tárgyalás alá veendő. Mindenekelőtt tisztába kell jönni, vajjon ez ajánlat feltétlenül elfogadható-e vagy sem? Ha igen, akkor gondoskodnunk kell a vele járó kiadásokról is. Mindenesetre pedig szükséges, hogy az egyesület írásban is, küldöttségileg is fejezze ki köszönetét Pálffy János grófnak.

Koch orvos azt kívánja, hogy mindenek előtt legyen arról tudomásunk, hogy mily módon s milyen időtartamra lett ezen ajánlat megtéve? Szükségesnek tartja, hogy biztosítva legyünk arról, hogy az ajánlott helyiségek megmaradjanak az egyesületnek későbbi időközön át is.

Kovács dr. hasonlóképen nyilatkozik s azt ajánlja, hogy táviratilag köszönje meg az egyesület ezen nagylelkű ajánlatot a gróf úrnak, ki jelenleg Görzben tartózkodik.

Bugél dr. az előbbi ajánlatokat elfogadja s azt óhajtja továbbá, hogy a gróf úrhoz indítandó küldöttségbe az egyesületnek ama tagjait válaszsuk meg, kiket a gróf úr személyesen ismer.

Barts dr. azt indítványozza, hogy szerkesztessék a levél, a melyben az egyesület köszönetét fejezi ki.

Ezek után határozatba ment:

1) Nagym. Pálffy János gróf úrhoz Görzbe a holnap napon sürgöny küldessék, melyben az egyelet köszönetét fejezi ki.

2) Az egyesület írásban is köszönetet fog mondani, mit a gróf úr visszatérte után küldöttség át fog adni.

A folytatólag tartott értekezletben Páva y dr. azt kívánja, hogy az orvosi szakosztály törvényes alapon alakuljon egyesületté.

E célból váljunk el a természettudományi egyesülettől s alakítsunk orvosi társulatot, melynek számára egy e célra kiküldendő bizottság készítsen alapszabályokat.

Tauscher dr. erre azt jegyzi meg, hogy ez által a természettudományi egyesület egészen tönkre menne; maradjon meg az; az orvosok azért külön egyesületté is alakulhatnak, ha szükségét látják.

Ambro dr. akként nyilatkozik, hogy ne lépjünk ki a természettudományi egyesületből, sőt inkább azon legyünk, hogy ezen annak előtte oly jó hírű társulat ismét új életre s erőre ébredjen. A mi pedig a külön alakítandó orvosi társulatot illeti, arra nézve alapszabályok szerkesztése nem is oly igen szükséges. Ő csak azt óhajtáná, legyen meg minden egyes tagban a kötelesség érzete és a collegialitás szelleme.

Schmid dr. és Dobrovits dr. jónak látják, ha továbbá is mint az orvos-természettudományi egyesület orvosi szakosztálya megmaradunk; a tagsági díj szintén maradjon meg a régi. Az orvosi szakosztály tagjai a világításért, fűtésért járó különkiadást fedezni fogják.

Az orvosi szakülés erre azt határozta:

1) Hogy nem lép ki a természettudományi egyesület kötelékéből.

2) Hogy az orvosi szakosztály szükség adtával a maga számára külön házszabályokat szerkeszthet.

A nagym. Pálffy János gróf úrhoz intézendő sürgöny a következő:

„A pozsonyi orvosi szakosztály legnagyobb örömmel fogadja el Nagyméltóságod nagy-lelkű ajánlatát és azért egyelőre is leghálásabb köszönetét fejezi ki.“

1889. október hó 2-án.

Elnök: Kanka Károly dr., kir. tanácsos.

Jegyző: Celler Nándor dr.

Tárgy: Betegek bemutatása.

1. Schmid Hugo dr., kórházi betegeket mutat be:

a) *Fractura cranii cum impressione*, igen súlyos koponya-csonttörés horpadással; 34 éves egyén, kit szeptember hó 9-én több kilo nehéz vasruddal fejbe ütöttek. — Mindeddig sem agyvelőizgatottságnak, sem agyvelőnyomásnak tünetei nem mutatkoztak. A bal oldalcsonton hat centiméternyi seb volt, az áttörött koponyacsont szélei behorpadtak, de minthogy agyvelőnyomás tünetei nem mutatkoztak, trepanatio műtéte felesleges volt; a seb nyílt orvoslással gyógyulásnak indul. A beteg egész ép s jól érzi magát.

b) 30 éves nő, ki augusztus 24-én vétetett fel a kórházba. A mellkas jobb oldalán a nyolczadik borda alatt genyes mellhártyalob következtében nyílás támadott. Betegsége két év előtt keletkezett. Tompulat az egész jobb oldalon. Minthogy a nyíláson folytonosan nagy mennyiségű igen bűzös geny folytott ki kapcsolatban nagyfokú lázzal és a nyíláson át a mellkasba hatolni nem lehetett, az ötödik bordát csonkolták, mire néhány liternyi igen csunya, bűzös geny ömlött ki; gyakori mosásokra s kiöblítésekre a genyüreg kisebbült, a genyedés most már csekély, láz nincsen, a betegnek ereje, étvágya nő, a jobb oldal tompulata kisebb. Minthogy azonban a genyedés mindeddig szűnni nem akar, valószínű, hogy egy más műtetre is leszen szükség.

2) Kanka dr. elnök jelenti, hogy a mult gyűlés határozata értelmében nagyméltóságú Pálffy János gróf úrhoz Görzbe távirat indult, a melyben az egyesület a nagyméltóságú gróf úr ajánlatát elfogadja s köszönetét is fejezi ki.

Elnök úr azt közli továbbá, hogy biztos értesülése szerint írásbeli köszönetet mondani a gróf úrnak nem szükséges; szívesen veszi a gróf úr, ha személyesen jelenünk meg nála az ügyben.

Schmid dr. azt indítványozza, hogy elnök úr levélben kérdezze meg a gróf urat, vajon hajlandó-e az orvosokat testületileg vagy küldöttségben fogadni?

Pávay dr. és Hódoly dr. azt kívánják, hogy mielőbb szervezkedjünk; az új orvosi egyesület szervezésére küldessék ki bizottság.

Ruprecht dr. azt óhajtja, hogy maradjunk meg a fő-tárgynál s azt mondja, ha az ajánlott lakást elfogadjuk, kell, hogy azt mielőbb el is foglaljuk. Ha az megtörtént, ama lakást be is kell rendezni. A berendezkedés részvények útján történhetnék. — A természettudományi egyesülettől ne váljunk el, maradjunk meg annak tagjai mint eddig. Mindamellet az orvosi egyesület szervezkedhetnék alapszabályok alapján.

Schmid dr. szintén azt kívánja, hogy maradjunk tagjai a természettudományi egyesületnek (miként az már amúgy is a mult gyűlésen határozatilag el lett döntve), az új lakáson az egyesület könyvtárát is felállíthatnók.

Kováts dr. erre azt indítványozza, küldessék ki bizottság az új lakás megtekintésére.

E bizottság tagjai: Kanka dr., Schmid dr., Kováts dr., Tauscher dr., Ruprecht dr.

1889. november hó 6-án.

Elnök: Kanka Károly dr., kir. tanácsos.

Jegyző: Celler Nándor dr.

Tárgy: Betegek bemutatása.

1. Schmid Hugo dr., kórházi főorvos, a következő betegeket mutatja be:

a) Kis leányka, ki négy héttel ezelőtt kocsiról esett le. Baja elavult ficzamosdás ki és hátra felé a bal könyök ízületében. Minthogy a ficzamosdást helyreigazítani nem sikerült, rezectióval kell segíteni a bajon.

b) Tizenkét éves fiú, kinek jobb karja malomkerékbe került. A kar lágy részei a könyökizület fölött szétzúzódtak, a karcsont maga eltört. A lágyrészek nagy kiterjedésben megfenesedtek, mire a kar törött végét könnyen el lehetett távolítani.

c) Férfi, kit hajtóvadászat alkalmával közlelről meglőttek. Elvesztette orrát s az arczsont egy részét. Az orca a hegedés következtében az orral egybeforrott. Plasztikára van szükség.

d) Kis fiú, kinek jobb középujját valamely csekély sérülés

miatt karbolsavoldattal orvosolták, minek következtében az ujja megfenésedett s későbbben megüszkösödött. Az ujjat ki kellett ízelní.

2. Elnök közli, hogy vezetése alatt több tagja az orvosi szakosztálynak küldöttség gyanánt jelent meg november hó 1-én Pálffy János gróf úrnál, hogy a tőle az egyesületnek felajánlott lakást személyesen köszönje meg. A gróf úr szerfelett kegyesen és nyájasan fogadta a küldöttséget (ennek tagjai voltak Kanka Károly dr., kórházi igazgató, Tauscher és Kováts, városi főorvosok, Schmid dr., Dobrovits és Pávay, kórházi főorvosok, Ambro dr., tanár, Ruprecht és Celler, gyakorló orvosok) s kijelenti, hogy ő barátja és tisztelője az orvosi karnak s a természettudományi s orvosi egyesület javát szívesen fogja előmozdítani.

A gróf úr megígérte továbbá, hogy a gázvilágítás bevezetését az új lakásba saját költségén rendeli el.

Elnök megériintí továbbá, hogy ezek után az új lakás egyesületünk rendelkezésére áll. Most a berendezésről is kell gondoskodnunk. Szükséges, hogy előirányzatot is lássunk. A kiadások fedezése pedig részint az orvosi szakosztály tagjai közötti gyűjtéssel, részint a természettudományi egyesület hozzájárulásával eszközölhető. Ugyanis Pálffy János gróf úr az elnöknek kinyilatkoztatá, hogy a felajánlott lakást nemcsak az orvosi szakosztálynak, hanem a természettudományi s orvosi egyesületnek egyáltalában szánja. Az egyesület felállíthatja benne könyvtárát, tarthatja tanácskozásait, gyűléseit és egyéb összejöveteleit.

Kováts dr. jelenti, hogy az új lakás megsejmlélésére kiküldött bizottság már előirányzatot is készített, mely szerint a legszükségesebb bútorok s felszerelési tárgyak beszerzésére mintegy 350 frt s azonfelül kőművesi és festőí munkára 25 frt, összesen 375 frt szükséges.

Rendes évi kiadás volna ezentúl:

A szolgának	120 frt
Fűtésért .	50 frt
Világításért	25 frt
Összesen	195 frt.

Az előirányzatot a jelenlevő tagok elfogadják. Az új lakás berendezésével, illetőleg a bútorok s egyéb kellékek beszerzésével megbízzák Schmid és Kováts dr. urakat.

1889. deczember hó 30-án.

Elnök: Kanka Károly dr., kir. tanácsos.

Jegyző: Celler Nándor dr.

1. Elnök következő szavakkal nyitja meg az ülést:

„Igen tisztelt uraim!

„Midőn legelőször van szerencsém, a tisztelt kolleaga urakat „ezen új egyesületi helyiségben üdvözölhetni, kötelességemnek „tartom első sorban az egyesület nevében legforróbb hálánkat „kifejezni Pálffy János gróf ő nagyméltóságának, kinek nagy- „lelkű ajánlata következtében ezen helyiséget sajátunknak mond- „hatjuk. Társulatunknak ez valóban életkérdése volt, hogy saját „helyiséggel birjon, mert működésének fejlesztése, gyűléseinek „akadálytalan tarthatása, egy könyvtár és olvasóterem létesítése, „mindez csak azon feltétel alatt lehetséges, ha az egyesület saját „helyiséggel bir. A mi a berendezés költségeit illeti, köszönettel „tartozunk az egyesület választmányának készségeért, melylyel „azoknak nagyobb részét a közös pénztár disponibilis pénzből „fizette; kisebb, még fedezendő részét, reménylem, önkénytes „aláírás és adakozás útján pótolhatjuk. Köszönettel tartozunk „még dr. Kovács kolleaga úrnak, ki az egyesületi helyiségek be- „bútorozása és berendezése körül fáradozni szives volt.

„A helyiség Pálffy János gróf ő Excellentiája által az „összes természettudományi és orvosi egyesületnek van ajánlva, „s ennek folytán a természettudományi szakosztály könyveit is „itten felállíthatja, gyűléseit itt tartandja; a könyveknek nagyobb „része már átszállíttatott.

„Legyen szabad reménylenünk, hogy az összes egyesület „működése a jelenleg életbe lépett változás által új lendületet „fog kapni s hogy ez által a természettudományi szakosztály is „kiterjedtebb és termékenyebb működésre vergődik. Kíváncs, „hogy a természettudományi szakosztálynak több és tevékeny „tagja legyen; a legközelebbi nagygyűlésen indítványba hozandó „új szervezéssel, úgy hisszük, egyesületünk élete új stádiumba „fog lépni. Most már csak tőlünk függ, hogy ez sikerüljön. „Sikerülni pedig fog, ha mindnyájunk nem saját, hanem az „összes emberiség, a tudomány, orvosi rendünk érdekét és be- „csületét szem előtt tartandjuk; sikerülni fog, ha mellőzve minden

„személyes irigykedést, csupán nemes célunk elérésében egyet-
 „értéssel, buzgalommal fáradozunk!“

A számosan egybegyűlt tagok lelkesen megéljenezték Pálffy János gróf ő excellenciáját, valamint az elnököt is.

2. A gyűlés további tárgya: **Betegek bemutatása.**

Dobrovits Mátyás dr., kórházi főorvos, a bujakóros osztály legérdekesebb eseteit akarja bemutatni s egyuttal a legujabb gyógyítómódokról is akar beszélni.

a) 12 éves leányka, kinek testszinének legnagyobb része pikkelyes syphiliddel van borítva. Ezen kiütés állítólag csak néhány nap előtt támadt, de elmondja a beteg, hogy mintegy nyolcz héttel ezelőtt torokfájásban szenvedett. A fertőzés nem nemi uton történt.

b) Általános bujakór esete nagyobb leánynál, kinek egész testét ellepő syphilis pustulosa sikeres gyógyítása után mindenütt fehér színfoltok maradtak meg.

Schmid dr., főorvos, herniotomia s ezzel párosult resectio intestini egy érdekes esetét közli.

a) 25 éves férfi, ki november hó 22-én vétetett fel a kórházba, három nap óta fennálló kizárt baloldali lágyéksérvvvel; ökölnyi mekkoraságú daganat a bal lágyéka táján, székrekedés, hányás. A műtét azonnal végbe vitetett. Az igen bűzös sérvvíz elfolyása után meglátszott a kizárt bélnek igen hosszú, sötét-kékes, alig fénylő része. A sérvkapu igen szűk volt. A bél kizárt részének gyanus színe a resectiót tette szükségessé. A bélnek kivágott része 23 centimeter hosszú.

A műtét utáni kórlefolyása igen kedvező vala, úgy hogy a beteg december hó 25-én felgyógyulva hagyta el a kórházat.

b) 21 éves fiatal ember 1888. márczius hava óta gyakortán hügyrekedésben szenved. Kórházba felvétetvén, a vizsgálat hügykő jelenlétét kideríté. Hügy alkalikus, ros szagú. A végbe vitt műtéttel, oldalmetszéssel, egy 40 grammnyi súlyos, foszfor-savas mészrétegekkel borított hügykő lett eltávolítva.

A felgyógyulás minden láz nélkül ment végbe.

1890. február hó 5-én.

Elnök: Kanka Károly dr., kir. tanácsos.

Jegyző: Celler Nándor dr.

1. Elnök úr megnyitván az ülést, Stromszky Ármin dr. és Kuffler Hugo dr. kórházi másodorvos urakat bejelenti mint új szakosztályi tagokat.

2. Dobrovits Mihály dr., kórházi főorvos, néhány érdekes esetet mutat be az országos kórház bűjakóros osztályáról, Még pedig:

a) *Leucodermia syphilitica* egy érdekes esetét korosabb egyénnél, kinek egész teste színén kisebb-nagyobb terjedelmű kerekded fehér foltok láthatók, melyeknek környéke barnás vagy szürkés színű.

b) Fiatal nő, ki már a mult év vége felé be volt mutatva, a mikor baloldali mandoláján bűjakóros fekély volt észlelhető, mirigydaganatok s bőrsyphilid kíséretében. A beteg harmincz kénesóír bedörzsölése után most már gyógyuló félben van.

c) Fiatal leányt, ki általános bűjakorban szenved. Azonkívül van világrahozott bőrbaja is, t. i. lichen pilaris és azonfelül ichthyosis is, mely utóbbi bőrbetegség számos — emlőin, hasán, karjain — látható barnás-szenyes pörkökön mutatkozik.

d) *Ulcus tuberculosum clitoridis* esetét. Érdekes a differentialis diagnosis tekintetében. Fiatal nő, kinek néhány évvel ezelőtt végbélspolya volt, melyet műtétileg megorvosoltak. Jelenleg a tüdők csúcsainak tömörülésében is szenved. Fent említett gümőkóros fekélye perubalzsam alkalmazása alatt gyógyulásnak indul.

3) Schmid Hugo dr. főorvos a következő műteti esetekről szól, melyek az utolsó időben a kórház sebészi osztályán gyógykezelés alatt voltak:

a) *Cystovarium*, melyet két héttel ezelőtt hasmetszéssel távolított el. Tíz nappal a műtét után kiszedhette a varratokat s később a drain-csőveket is. A beteg szépen gyógyul.

b) Negyven éves nő, nyolcz héttel ezelőtt kocsirol leesvén, jobb felső karját kifecszamította. Háromszori repositio kísérlete után sikerült azt visszahelyezni.

c) Fiatal nő, 14 nappal ezelőtt revolverlövést kapott arczába; a golyó a jobb szem mellett annak üregébe hatolt. A szem látóképessége elveszett, agyvelőbántalomra valló tünetek is mutatkoztak. Minthogy az orrban is akadtak véralvadéokra, megvizsgálták az orr, valamint a száj üregét is gondosan. Ekkor kitűnt, hogy a torok hátsó falán az uvula mögött feltűnő kidudorodás észlelhető s amott a nyákhártya alatt valamely kemény idegen test tapintható. Valószínűnek látszott, hogy ez a golyó. A beteg, kinek állapota lassanként javult, már el akar menni a kórházból, azért is meg lett kísértve a golyót eltávolítani. De ez nem sikerült, mert ama feldudorodott helyen a lágyrészek eltávolítása után nem a golyóra, hanem csak csontállományra akadtak. Azért is, miután feltehető, hogy a golyó a második nyakcsigolya testének mélyében székel, minden további műtétről le kellett mondani.

4. Mergl Ödön dr. nyolcz éves leánykát mutat be, kinek mindkét kezén vele született syndactylia észlelhető. Csak bal kezének hüvelykujja ép, többi ujjai mind csomósan egybenőttek. Daczára annak a leányka irni, kötni s különféle könnyebb munkákat végbe tud vinni.

Demonstrál továbbá a szívszakadást anatómiai készítmény alakjában. Súlyosan beteg nőt hoztak vidékről a kórházba. Midőn a kocsiról leemelték, meghalt. A bonczolás a bal szívfalainak megszakadását mutatta; a szívburokban mintegy 1½ liternyi mennyiségű véralvadék volt.

5. Pá v a y Gábor dr. főorvos az influenzáról tart előadást. Rövid történeti vázlat után főlemlíti, hogy az influenza Pozsonyban egyes esetekben a múlt évi december hó elején mutatkozott, december vége felé szaporodott s ez évi január elején már járványnyá fajult. Január vége felé szűnni kezdett.

Észlelt pediglen a kórházban osztályán 80 eseten felül, a városban mintegy 120 esetet.

Az influenza igen különböző módon mutatkozott, különbözők voltak alakjai, intenzitása, különböző volt egyes egyének szerint.

Jellemző volt járványossága, továbbá erős láz a baj kezdetén, hurutos jelenségek, ideges tünetmények, soká tartó és nehezen haladó üdülés.

A más helyütt észlelt typicus alakok itt is megvoltak. Prodromal stadium, beköszöntő szak, csaknem mindig volt.

A háromféle különböző alak a következő:

Ideges alak. Kezdetben igen nagyfokú bágyadtság, erős láz, mely gyakran 40 fokig felment, nagy fájdalmak a fejben, hátban, végtagokban, de a hasban is; 18—24 óra múlva megszűnván a láz, 4—5 nap alatt felgyógyulás.

Hurutos alak. Gyengébb prodromalstadium, csak azután fokozódott erős láz, mely néha 5—6 napig is eltartott; előbb szárazság s nyomás érzete az orrban s a mellen, utóbb erős s soká tartó hurut, igen lassu üdülés. Ezen alak a leggyakoribb.

Gyomorbajos alak. Erős tartós láz, nagymértékű hányás, hasmenés. (Egy esetben 16 napig tartó láz.)

Az influenza rendesen tartott 4—10 napig. Az influenza lefolyása Pozsonyban egészben véve enyhének mondható. Egyes halálesetek mégis előfordultak.

Szövődmények: Kezdetben általános bőrpírosság, gyakori orrvérzés, eczema az orr nyílásán s ezt követő orbáncz. — Otitis, myringitis; végül tüdőlob. A kórházban az utolsó évek őszi hónapjaiban nem volt több 4—5 tüdőlobesetnél. A múlt december közepe óta január végeig 25 eset (tüdőlob) fordult elő. E tüdőlobok esetei láz tekintetében eltérők egyébkor előforduló tüdőlobok eseteitől, a mennyiben a mostani tüdőloboknál 2—3 napon át magasfokú, későbbben csekélyebb mértékű, de hosszan tartó láz észleltetett.

A kórházban ez idő szerint fekvő 60 tüdővésztes beteg közül egyik sem kapott influenzát.

Szív és vesebajban szenvedő egyéneknél sem fordult elő influenza.

Czukorbaj egy esetében $1\frac{1}{2}$ —2% czukortartalommal influenza fejlődött: a czukor mennyisége rögtön szaporodott 7—8%-ra, azonnal coma diabeticum állott be s erre a halál is bekövetkezett.

Hogy miben áll az influenza lényege, nem tudjuk. Pávay Gábor dr. az influenzát nem tartja ragályosnak, hanem miasmának.

Szerelés: Natr. salicylicum, többnyire opiummal, későbbben expectorantia; ritkán antipyrin. Utóbb többnyire chinin.

A kórház igazgatója, Kanka Károly dr. előadja, hogy

†	}	az 1888. december és 1889. január havában
Pneumonia = 0		összesen csak 40 haláleset fordult elő a kórházban,
†	}	az 1889. december és 1890. január havában
Pneumonia = 8		pedig összesen 76 haláleset,
		1889. december és 1890. január havában volt a kórházban összesen 105 influenzazs-elet.

Schmid Hugo, főorvos, azt mondja, hogy ő nem mindig észlelt prodromal stadiumot; orrvérzést igen gyakran; 5 vagy 6 esetben nagyobbfokú cardialgiát, gyomorgörcsöt. — Egy diabeticus betegnél éveken át fennálló lábszárfekélyek gyógyulásnak indultak. Czukormennyisége nem szaporodott.

Ő az influenzazs-ta ragályosnak tartja.

6. Solowij Ádám dr. elmondja, hogy a szaklapokban közzétett egy figyelmeztető felhivást, mely szerint megtiltandó volna, hogy a bábák a szülés előtt vagy után hüvelyöblítéseket végezzenek. Ezzel elejét akarja venni a gyermekágyas esetleges megfertőzésének.

Helyeslő tudomásul szolgál.

1890. február hó 19-én.

Elnök Kanka Károly dr., kir. tanácsos.

Jegyző: Celler Nándor dr.

Tárgy: Betegek bemutatása; értekezés az influenzazs-ról.

1. Schmid Hugo dr., főorvos, a herniotomiának egy esetét közli. Éltesebb nőnek kiszorul a lágyéksérve. Miután a beigazítás sikertelen maradt, a herniotomia műtétéhez kellett fogni. Narkosis alatt sem lehetett visszahelyezni a beékeltsérvet. Műtét közben kiderült, hogy a bél egyik része már elkékült. A sérvkapu megnyitása, illetőleg annak kitégítése alkalmával megtörtént, hogy a bél színén 1½ vagy 2 centimetryni repedés támadt, mely repedésen kis mennyiségű sárgás bűzös folyadék ömlött ki. E seb azonnal varratokkal összeillesztetett s most már a bél a hasüregbe vissza lett helyezve.

2. Folytatólagos értekezés az influenzáról:

Kováts dr. felemlíti, hogy influenza után gyakran igen erős idegbántalmakat észlelt; így egy esetben igen erősfokú főfájást téveszmékkel, más esetben trigeminus-neuralgáti, egy harmadik esetben szörnyű fájdalmakat a lábikrákban, úgy hogy csak morfium-befecskendezéssel lehetett a beteg kínjain segíteni.

Hauer dr. 91 éves asszonynál észlelte az influenzát; a beteg fölgyógyult.

Rotter dr.: Pozsonyban a katonaság között az influenza meglehetősen szelid alakban folyt le: kórházba nem is küldtek ezért embert, csak a marode-szobákban tartották; utóbajokat nem észlelt. Különben a katonai kórház betegei szintén megkapták a bajt.

Kanka dr., elnök, előadja, hogy úgy a baj kezdetekor, mint pedig annak utána szembajokat lehetett észlelni, legtöbbszörre kötőhártyahurutot, de főleg következményképen komolyabb bajt is, például egy esetben keratitist és iritist genyecsarnokkal.

Celler dr. négyhetes csecsemőnél és 93 éves öreg úrnál észlelt influenzát; mindkettő felgyógyult. Több esetben megvolt az angina pectoris, néhányszor előfordult nagy álmatlanság, urticaria négy esetben, Pneumonia háromszor, otitis externa et medea négyszer, metrorrhagia négyszer, abortus kétszer, parotitis kétszer, emphysematikus és morphinistikus betegeknel szörnyű alakokat öltött az influenza. Haláleset influenza következtében három. Utóbajaként felemlítendő, hogy néhány esetben melanchochia fejlődött ki.

Zsigárdy dr. is közöl két halálesetet. Egyik beteg tüdőritkulásban (emphysema) szenvedett, a másik mellhártyalobot kapott.

Mergl dr.: A Kühmeier-féle sodronygyár 42 munkásai közül csak három nem kapta a bajt.

A Grüneberg-gyár 400 munkásai közül 115 jelentkezett influenzával.

A juteggyár 200 munkásai közül megbetegedett 20.

A városi dologház 90 lakosa között volt 5 beteg.

Az elhagyott gyermekek intézetében 68 gyermek közül volt 46 beteg, 8 házi személy közül 6 beteg.

Kováts dr. előadja, hogy a dinamitgyár 180 munkásai közül jelentkezett 20 beteg; a Ludwig-féle gőzmalom 86 emberei közül két nap alatt 37 betegedett meg.

A városi rendőri személyzetének 80 egyén közül volt 8 beteg, ezek között 2 súlyos eset.

3. Kanka Károly, elnök, közli a biharmegyei orvosságyszerészeti és természettudományi egyesület átiratát az orvosi kamarák felállítása ügyében. Ezen egyesület nem tartja helyesnek a vándorgyűlés középponti választmányának eljárását ez ügyben, mert munkálatát megelőzőleg nem közölte az összes hazai orvosokkal. Azért nem kell elfogadni a fővárosi választmány indítványát.

Az orvosi szakosztály határozata az, hogy csatlakozik a biharmegyei orvosi egyesület véleményéhez, illetőleg tiltakozásához.

4. Elnök előadja, hogy az egyesületi szolga ezentúl a mi helyiségünkben fog lakni. — A szaklapokat, melyeket kiki a tagtársak közül felajánlott, az olvasószobába küldendő.

Schmid dr. azt kívánja, hogy a gyűlések jegyzőkönyvei könyvbe foglalandók össze.

Pávay dr. főorvos meg azt kívánja, hogy az orvosi szakosztály jegyzőkönyvei is vétessenek fel az egyesület évkönyvébe. Az olvasóterembe felajánlott szaklapok pedig az egyesület birtokába jussanak.

Elnök azt mondja, hogy kinek-kinek módjától s akaratától függ, valjon a felajánlott lapokat azután az egyesület könyvtárának fogja-e ajándékozni vagy azokat megint visszavenni.

A könyvtár ideiglenes könyvtárosának megválasztották: Barts József dr., városi tiszt kerületi orvost.

1890. márczius hó 26-án.

Elnök: Kanka Károly dr., kir. tanácsos.

Jegyző: Celler Nándor dr.

Tárgy: Kanka Károly dr. úrnak előadása az országos kórház szemészeti osztályának működéséről, a mely ekképen szól:

„A pozsonyi orsz. kórház szemészeti osztályán 1889. évben

82 műtétet vittünk véghez 66 egyénen, a mennyiben 16 egyénnek mindkét szemén történt a műtét.

Ezen 82 műtét közt volt: hályogkivétel 73, szemrekeszcsonkítás 8, staphyloma-műtét 1.

Ezenkívül járó betegeken is számos műtétek vitettek véghez, úgy mint: Szemhéjtályognak felmetszése, chalazion, hordeolum műtété, egy kancsalszem műtété, punctio corneae hypopyon miatt, mely bennfekvő betegeknél gyakran történt.

A 73 szürke hályog műtété 58 egyénen történt, a mennyiben 15-nél mindkét szemén egyszerre vittem véghez a műtétet; gyakrabban mint ezelőtt mind a két szemén, mert az anti-septicus eljárás bátrabbá tett s a betegre nézve mindenesetre nagy előny, ha egy időben keresztül mehet mind a két szemmel az operáción.

A hályogműtétnek alávetett 58 egyén közt volt 31 férfi, 27 nő.

A korra nézve a legfiatalabb volt 15 éves, 40 és 50 közt 4, 50—60 közt 4, 60—70 közt 18, 70—80 közt 4.

A nők közt 30—40 év közt volt 1, 40—50 közt 5, 50—60 közt 5, 60—70 közt 6, 70—80 közt 10. Ebből kitetszik, hogy a férfiaknál korábban fejlődik a hályog, mint a nőknél. Mindkét szemén kifejlődött hályog volt 15 esetben, 8 férfinál, 7 nőnél, 16 férfinél csak egy szemén, 8 jobb, 8-nál bal szemén. A nők közt 7-nél mindkét szemén történt a műtét, 20-nál csak egy szemén.

A mi a foglalkozást illeti, túlnyomók voltak a földmivelők, cipész 2, molnár 1, szabó 1, üveggyári munkás 1. A melegnek és világosságnak úgy látszik nagy befolyása van a lencse elborulására. Általános betegségek: hörögőhurut, főfájás, alhasi bajok (nőknél), cukorbetegség (1 esetben). Utóbbira nézve bajos, hogy néha retinitis is meg van.

Helybeli complicatiók: synechia poster. (3), ablatio retinae (1).

Ezeknek nagy befolyásuk van az eredményre. Igen kellemtelen eset az ablatio retinae, nagyfokú rövidlátásnál az egyik ép szemén, nagyon óvatosságnak kell lenni a prognosissal; mert habár a fénynek projectiója a műteendő szemén a meglevő

nagyobb kiterjedésű látórecze-leválást biztosan engedi diagnosztizálni, de kisebb, csak kezdő látórecze-leválásnál mégis némi csatlódás lehetséges. Az látórecze-leválás következtében szokott támadni katarakta, azért kívánatos, hogy a practicus orvos urak ilyen esetekben óvatosak legyenek. Ily betegeknel a műtét után is könnyen támadnak nagy vérzések részint a mellső csarnokba, melyek nem oly veszélyesek, részint az üvegtestbe, melyek már veszélyesebbek, mert azok által a látás helyreállítását kérdésessé teszik. Egy oly eset volt, hol 65 éves nőnél mindkét szemem vittem véghez az extractiót; az egyik szemem oly nagy vérzés támadt az üvegtestbe, hogy a beteg, daczára a tiszta papillának, nem látott, csak fénysejtése volt, szemtükörrel a szemfenékről semmi fény nem jött ki; szerencsére a másik szemem teljesen sikerült a látás helyreállítása.

A gyógytartamra nézve feltűnő, hogy az a nőknél tetemesen rövidebb, mint a férfiaknál; ezeknél t. i. 20 napig tart átlagosan, míg a nőknél csak 14 napig; valjon ebből azt lehet-e következtetni, hogy a gyulladás hajlam a nőknél nagyobb mint a férfiaknál, nem merném állítani. Oka ennek az is lehetne, hogy a nők jobban vágyódnak vissza hazájukba és családjukhoz, mint a férfiak. A férfiak közt legrövidebb ideig a kórházban volt egy 60 éves földmivelő, a ki a jobb szemén operáltatott s 8 nap mulva a műtét után kiment; leghosszabb gyógytartam volt egy 65 éves napszámosnál, ki mindkét szemem jó eredménnyel operáltatott és 42 napig tartózkodott a kórházban. A nőknél legrövidebb gyógytartam volt 9 nap, leghosszabb 30.

A mi a lencsének consistentiáját illeti, az a túlnyomó esetekben nagyobb részt kemény volt, mint ez a cataracta senilisnél többnyire lenni szokott; mentül fiatalabb az egyéniség, annál puhább a lencse; így a 15 éves fiúnál egészen puha volt. Valaki kérdezheti, mért nem daraboltam össze azt? Erre azt felelem, azért, mert az eredmény gyorsabb és biztosabb az extractióval; a discissiót többnyire ismételni kell, eltart hónapokig, míg azegész lencse felszívódik, s a mellett a szem folytonosan ki van téve azon veszélynek, hogy iritis támad, mely az egész sikert tönkre teheti. Külömben előfordult az öregeknél az ugynevezett cataracta morgagniana is, hol a

lencsének kéregállománya egészen hig s a kis mag a tok fenékén fekszik. Ez a túlérlettségnek a jele, cataracta hypermatura, melyet nem szeretnek a szemészek, mert a siker ezeknél néha nem kedvező. Alkalmasint ilyen esetekben a marasmus oculi, az összes szemszövetek ellazulása, az erezet atheromatosisa oka annak, hogy gyakran rossz sikert tapasztalunk. Most, mióta antiseptica operálunk, nem félünk annyira a cat. hypermaturától; a múlt évben egyik esetben sem hiányzott a siker, hol hypermatura cat.-val volt dolgunk,

A mi az operatiónak módját illeti, jelenleg a modifikált Graefe-féle extractiót viszem véghez. Ez abban áll, hogy a metszés nem egészen linearis, hanem kissé ívalaku s hogy a metszés nem a sclerában, hanem a cornea és sclera szélén érintkező pontjára esik. A Graefe-féle eredeti linearis extractiónak több kellemetlen oldala van, a mennyiben könnyen üvegtest-izsamlás (prolaps. corp. vitr.) támad s gyakran utólagos iriselő-esések előfordulnak.

A műtétek eredményét illetőleg nagy befolyással van az antisepsis alkalmazása. Mióta ez a szemműtétekre alkalmaztatik, az eredmény sokkal kedvezőbb. A cornea gyenyedése s ennek folytán a panophthalmitis most már a ritkaságok közé sorozandó. Míg azelőtt 4—5—10 pct. esetekben beállott a gyenyedés s a szem elveszett, most alig 1 p., sőt kevesebb esetben is fordul elő. Az operatio előtt a szempillákat s azok környékét szublimatoldattal mossuk. Az operatio alatt (az eszközök fertőztelenítése 2 módon: forró víz vagy vízgőz vagy sublimat (1 3000) vagy kárbolsav-oldat (2—3 percz.). Nagyon fontosnak tartom az operatio után az egész conjunctivának és bulbusnak irrigatióját sublimat-solutióval. Némely szemészek jodoformport hintenek be: én azt nem teszem, mert azt hiszem, hogy a friss cornea sebet nagyon izgatná.

A szem 48 óráig csukva marad, csak azon esetre, ha állandó fájdalmak mutatkoznak, melyek nem engednének, ha bővebb elválasztásra kellene a szemben gyanítani, az által hogy a tépés nedves s könnyek csurognak a szemből, akkor előbb is meg lehet nyitni a szemet, hogy megitélhessük, mi a baj s a szerint eljárassunk.

A műtét alatt történt balesetek közt egyike a legkellemetlenebbnek az üvegtest-izsamlás. (*Prolapsus corporis vit. rei.*) Az összes műtétek közt csak 5-szer történt; egyik esetben sem volt kellemetlen következménye; a cornea rendesen odanőtt. Mióta az antisepsis be van hozva az oculisticába, nem félünk annyira a prolapsustól. Azon kellemetlen következménye van, hogy a betegnek erősebb convex üvegre van szüksége, mint a hol az nem történt, mert az ujonnan képzett üvegtest higabb s azért kevésbé fénytörő.

A mi a cornea elgenyedését és a panophtalmitist illeti, ez az összes szemműtétek közt csak egy esetben fordult elő, még pedig egy 41 éves nőnél, kinél mindkét szemem végeztem a műtétet minden akadály nélkül. Hogy mi okozta ezen esetben a sajnos kimenetelt, még most is rejtély előttem, mert a műtét minden cautelák mellett történt. Egy kis gyanum van arra, hogy az egyén görvélyes volt s így az általános testalkat is némi befolyással lehetett.

A mi a műtét végeredményét illeti, az általján véve kedvező volt. Nézetem szerint az eseteket meg kell különböztetni a szerint, hogy egyszerűek-e vagy complicatioval szövetkezettek. A hol complicatio nem volt, ott rendesen jó volt a siker, csak azon esetekben, hol az egyszerű kórállapoton kívül még más valami baj hozzájárult, az eredmény nem volt mindig kedvező, p. o. összenövések az irissel, kiterjedt synechiák. Erősebb iritis csak egy esetben fordult elő. Gyengébb traumaticus iritis többször fordul elő, de kellő ápolás mellett nincs rossz következménye; leginkább azon körülmény okozza azt, ha a lencsének némi maradványa marad hátra s az iris szélével érintkezésbe jön. Azért a műtétnél különös gondot fordítok a lencsének tökéletes kiküszöbölésére, mit leginkább massage-zsal iparkodom elérni.

Az összes 73 műtét között csak 3-at lehet eredmény nélkülének mondani: ezek között kettő localis complicatio (izzadmány a látában és üvegtestben), egy a cornea elgenyedése miatt.

A szemrekeszcsonkítást 8-szor vittem véghez, és pedig glaucoma miatt 3 esetben, melyek közt kettőben jó sikerrel, egyben kevésbé, a mennyiben glaucoma haemorrhagicum

consummatum volt, hol csak a fájdalmak enyhítése miatt fogtam a műtéthez. Öt esetben iridectomiát végeztem atresia pupillae miatt, egyszer mindkét szemem egy 20 éves leánynál, kinél iritis következtében teljes atresia pup. jelen volt. A látás annyira megjavult, hogy magában járhatott. Egy 40 éves embernél, kinek bal szemén ezelőtt két évvel discissio cat. történt és szinte oclusio pap. maradt hátra, jó sikere volt az iridectomiának. Két esetben, hol tetemes porczhártyahomály és synechia jelen volt, csak kísérletet tettem eredmény nélkül.“

1890. april hó 23-án.

Elnök: Kanka Károly dr., kir. tanácsos.

Jegyző: Celler Nándor dr.

Tárgy: Guttman dr. előadása a kéjgázról.

1. Elnök úr megnyitja a gyűlest s üdvözli Tauscher Béla dr. és Kováts György dr. tagokat, kiket a tisztujítás alkalmával a főispán eddigi hivatalos állásukban újra megerősített.

2. Guttman dr. előadást tart a kéjgáz alkalmazásáról. Az érzés- és eszméletvesztő szerek hatásáról szólva, felemlíti a kokainnak legujabb időben történt alkalmazását a fogorvoslatban. Használatos pedig az 5 centigrammos oldat pro dosi, melyet az ínybe fecskendeznek be. Eddigi tapasztalata szerint igen kedvezően nyilatkozhatik hasznavehetőségéről. Eddigelé leginkább a kéjgázt alkalmazták a fogorvoslatban. Tudvalévő, hogy a kéjgáz akként készül, hogy salétromsavas ammoniumot hevítenek, a midőn ez kéjgázzá és vízzé bomlik szét. Egy kilogramnyi sóból körülbelül 150 liternyi kéjgáz állítható elő. Külömben most már nyomással készült híg kéjgáz is van. — 15—20 liternyi mennyiség belégzése után beáll a narkózis, a mely 50—60 másodpercig tart. Kellemetlen vagy veszélyes jelenségek alig támadnak; mindeddig a kéjgáz mindenesetre egy milliónál több esetben alkalmaztatott, melyeknél csak 5—6 haláleset fordult elő. Contraindicatio alig van, mert még gyöngye alkotásu egyének is jól birják.

1890. május hó 7-én.

Elnök: Kanka Károly dr., kir. tanácsos.

Jegyző: Celler Nándor dr.

Tárgy: Betegek bemutatása.

1. Ruprecht Márton dr. érdekes esetet közöl. Az irgalmasok kórházába felvétellett a tegnapi napon egy szabólegény, kinek állítása szerint másodfél évvel azelőtt idegen test esett volna szemébe, minek következtében látása hamar és feltűnően fogyott. Orvosnál is volt a beteg, de az mit sem talált a szemén. Az utolsó hetek óta nagy fájdalmak támadtak a szemén s ez oknál fogva kórházba ment a beteg. Vizsgálatkor kiderült, hogy a porczhártyán szürkés pont látható, a melynek közepén valamely kemény idegen test volt kitapintható. Csíptető segédelmével kihúzták ezen idegen testet, mely nem volt egyéb, mint varrógépes tűnek 20 millimetryni darabja. A szemteke kisebb s mindenesetre sorvadni fog.

2. Pávay Gábor dr. főorvos beteget mutat be, ki márcz. hó 18-án vétetett fel az orsz. kórház belbetegek osztályára. A beteg kissé rosz színben van, kachectikus, lábai dagadtak, nyelve alsó színén krajczármekkoraságu fekély kemény duzzadt peremmel; talaja szürkés, környéken több apróbb fekély látható. Az állkapocsalatti mirigyek dagadtak, de még mozgathatók. A jobb tüdő csucsa tömöttebb, hurutos, naponta láz. Az észlelés ideje alatt s jobb tüdő tömörülése mindinkább terjed, szintúgy a hurut is; a vizelet mindig tartalmaz fehérjét s kis vért is. Érdekes ezen eset diagnosticus tekintetben. Minthogy syphilit, epitheliomát, scrophulosist ki lehet zárni, minthogy a betegnek ép fogai vannak, tehát nyelvsérülésre sem igen lehet gondolni, ennél fogva e fekélyt másodlagos tuberculosis jelenségének kell nyilvánítani. A diagnoois tehát: Nephritis parenchymatosa, phthisis tuberculosa pulmonum, tuberculosis linguae. — A nyelven lévő fekély helyi orvoslásban részesült; naponta perubalzsammal ecsetelték be. Ezen elbánásra a fájdalmak szüntek s a fekély jobb szint öltött.

1890. május hó 15-én.

Elnök: Kanka Károly dr., kir. tanácsos.

Jegyző: Celler Nándor dr.

Tárgy: Solowij Ádám dr. előadása a bábaügyről.

1. Solowij Ádám dr. szól a magyarhoni bábaügyről s annak esetleges javításairól: Az 1889-iki miniszteri rendelet javít ugyan a szóbanforgó intézmény fogyatkozásain, így eltiltja a veszélyes szivacsot, de mindamellett volna még javítani való; főleg pedig eltiltandó az irrigator használata, szintűgy a zsírnak, vajnak használata is.

Mindenekelőtt kellene a bábákat felvilágosítani az erjedő s rothadó anyagokról, melyek a gyermekágy lefolyása idejében szerepet játszanak.

A kezek tisztántartására nagy súly fektetendő, e czélra $2\frac{1}{2}\%$ kárbolvíz használandó.

A bába műszerei sorából töröltessék az irrigator; e helyett használjanak kannát porcellánból.

Tartson két ruganyos katétert s egyet szilárd anyagból, legjobb olyast kemény kautsukból.

Készletében legyen meg legalább 500 grammnyi 5% kárbolsav.

Az ujjak zsirozására ajánlatos 3% kárbol-vazelin.

Az irrigatort csak úgy lehetne megtartani, ha az két darab üvegcsővel volna felszerelve, de ezek is csak életvesztő vérzéseknel, vagy az orvosnak külön megrendelésére alkalmazandók.

Szivacsot ne használjon a bába még a gyermeknek mosdása- vagy füresztésekor sem; a köldökzsinor lekötésekor csak is fehér s egészen tiszta szalagocska használandó.

Dajkák megvizsgálását csak iz az orvos hajtsa végre.

Azon kérdést is, valjon az anya maga szoptassa gyermekét vagy sem, szintén az orvos döntse el.

Solowij dr. azt kívánja, hogy ezen általa felajánlott javítások legalább itt Pozsonyban fogadtassanak el.

Tauscher dr., városi főorvos, azt mondja, hogy szívesen fogja közreműködni, hogy eféle javítások ez ügyben itt a városban életbe lépjenek.

2. Kanka dr. elnök jelenti, hogy Tauscher Béla dr., tisztifőorvos, a „Medizinische Wochenschrift“ című folyóiratnak 35 kötetét ajándékozta az egyesület könyvtárának, mit köszönettel tudomásul veszik.

1890. május hó 21-én.

Elnök: Kanka Károly dr., kir. tanácsos.

Jegyző: Celler Nándor dr.

Tárgy: Folyó ügyek: Streckeisen úr előadása a meddült tejről.

1. Elnök megnyitván a gyűlést, meleg szavakkal emlékszik meg nem rég elhunyt Ambro János dr. tanárról, egyesületünknek egyik igen buzgó tagjáról.

Határozatba ment, hogy ezen gyászos megemlékezés a jegyzőkönyvbe foglalandó, továbbá hogy ősszel Ambro János dr. életéről emlékbeszédet fognak megtartani, mire Lendvay Benő főorvost kéri fel.

Ruprecht dr. az elhunyt Ambro dr. kollegánk özvegye nevében megköszöni az irányában s családjá iránt tanusított részvétet.

Barts dr. jelenti, hogy a megboldogult Ambro dr. könyvtárának nagy részét egyesületi könyvtárunknak ajándékozták az örökösök.

2. A helybeli tejszövetkezet igazgatója (Streckeisen úr) szíves volt körünkben személyesen megjelenni s előadást is tartott a tej meddősítéséről. A bakteriologiai kutatások kiderítették, hogy a tej megolvadásában az erjesztő csirán kívül még más mikro-organizmusok is játszanak szerepet. Soxhlet érdeme, hogy kimutatta, hogy a csecsemőknek tehéntejjel való táplálkozásánál csakis ezen mikroorganizmusok jelenléte káros hatású. A tej tökéletes sterilisatiója akként történik, hogy azt 120—130 fokig hevítik. Minthogy azonban ily elbánásra a tej magában véve lényegesen változnék, csak részletes sterilisatiót hajtunk végre, mit oly módon érünk el, hogy a tejet 35—40 percig 100 fokra hevítjük. A tökéletesen meddült tej légmentesen elzárva egészen egy évig is megmarad változatlanul; a csak részben meddült tej 4—5 hétig tartja magát.

A pozsonyi tejcsarnokban készült meddő tej oly uradalmak istállóiból származik, a hol a tehenek táplálkozására takarmány tekintetében főgondot fordítanak. Fejés után lehetőleg hamar meddősítésre kerül a tej. Előbb azonban megszabadítják a centrifugál-készülékben az idegen testecskektől. A meddült tej naponta frissen készül s a csecsemők korához képest különféle elegyarányban (vízzel s cukorral keverve) állítatik elő.

Ruprecht dr. orvosi szempontból véve nagyon üdvösnek tartja e tejkészítést s azt kívánja, hogy e tej használata minél tágabb körökben terjedjen.

Kanka dr. elnök megköszöni Streckeisen igazgató úrnak szíves közleményét.

3. Schmid dr. főorvos előadja, hogy május hó 16-án sectio caesarea műtete vitetett végbe medenczeszűkület miatt. Az anya és a gyermek is megmaradt életben. A gyermek dajkát kapott; az anya még kissé lázas ugyan, de már étvágyat is kap.

4. Schmid dr. főorvos felemlíti, hogy a napi lapokban legújabbán újra mindenféle koholt híreket s alaptalan vádakát emeltek az országos kórház ellen.

Az orvosi egyesület megütközését fejezi ki a sajtó ezen magatartásával szemben.

1890. július hó 2-án.

Elnök: Kanka Károly dr., kir. tanácsos.

Jegyző: Celler Nándor dr.

Tárgy: Elnöki jelentések; betegek bemutatása.

1. Elnök jelenti, hogy a délmagyarországi természet-tudományi egyesület csereviszonyba öhajtt lépni a pozsonyi egyesülettel. Közleményeinek egy részét el is küldötte.

Elnök megjegyzi, hogy egyesületünk már nem rendelkezik az összes kiadványokkal, mert ezekből sok elfogyott, tehát csak az utolsó évekből megmaradt füzeteket küldheti el.

Elnök jelenti továbbá, hogy egyesületünk meghívást kapott, hogy a f. é. augusztus hó 16-án Nagyváradon tartandó vándorgyűlésen képviseltesse magát.

A szakosztály eldönti, hogy képviselteti magát azon

tagtárs urak által, kik e vándorgyűlésre elrándulnak. E tagok lesznek: Ruprecht Márton dr. és Barts József dr.

2. Schmid dr., kórházi főorvos, bemutatja a sectio caesarea gyógyult esetét; továbbá kőmetszésnek is egy esetét.

3. Pávay dr. bemutatott egy bronz-kór-esetet s rövid rajzát adja e ritka bajnak.

Továbbá bemutat egy bonczatani készítményt. A tulajdonosa tavasszal megmérgezte volt magát választóvízzel; egy hónap múlva javultan hagyta el a kórházat. Azonban nem sokára újra visszakерült, nagyon elsoványodott, végül meghalt.

Bonczolásnál kiderült, hogy a bárzsing alsó része nagyon megszorult, hogy a gyomor rendkívül apróra fogyott, falainak nyákhártyája is fogyott s csupa hegészövetből áll.

4. Pávay dr. röviden értekezik azon tapasztalairól, melyeket a gümőkórnak fluorhydrogennel való orvoslata terén szerzett.

Mintegy 160 esetben alkalmazta a fluorhydrogen beléhelését, de azon kedvező eredmény nem mutatkozott, melyet külföldi orvosok láttak; mert a köhögés nem szűnt, a láz is megmaradt, az étvágy nem tért vissza s a bacillus száma nem csökkent. Minthogy pedig e gyógmód sok betegre nézve károsnak bizonyult, az tovább nem is lett folytatva.

5. Bugel dr. a következőt adja elő: A „Kronprinz Rudolf Pressburger altes Krieger-Corps“ czimű hadastyán-társulatnak éveken át ő volt az egyesületi orvosa s ez egyesület neki — mint orvosának — nem csak hogy több ízben teljes bizalmát megszavazta, de sőt még azzal is tüntette ki őt, hogy egy arany érmekkel kirakott kaszettával ajándékozta meg. Váratlanul megfordult azonban e jó viszony s a hadastyánok elbocsátották Bugel dr.-t. Erre megválasztották egyesületi orvosnak Stern dr.-t, kit az egyesület jól ismert, mert Bugel dr.-nak gyakrabban helyettese volt. Stern dr. ezen állást 4 éven s 8 hónapon át birta, midőn váratlanul s minden ok nélkül őt is elbocsátották, még pedig azonnal, miként az az „Altes Krieger-Corps“-nak f. é. június 28-ikáról keltett s Stern dr. egyesületi orvosához intézett leveléből kiderül.

Ezen egyesület-orvosi állomást jelenleg — úgy mond Bugél dr. — Zsigárdy dr. foglalta volna el.

Bugél dr. most már tekintettel arra, hogy az „Alte Krieger-Corps“ az orvosokkal szemben annyi méltatlansággal járt el, a következőt indítványozza:

Minthogy az „Alte Krieger-Corps“ fentebbi eljárása olyan, hogy az méltatlanságával az orvosi tekintélyt mélyen sértette, mondja ki az egyesület, hogy

- 1) Ne foglalja el Zsigárdy dr. ama egyesület-orvosi állomást.
- 2) A pozsonyi orvosi kartársak határozzák el, hogy egyikük sem fogja elvállalni a szóban forgó orvosi állomást.

Zsigárdy dr. visszautasítja azon állítást, hogy ő elfoglalta volna az „Alte Krieger-Corps“ egyesület-orvosi állását s kinyilatkoztatja, hogy szándékában sem áll oly állomást elfoglalni valamely társulatnál, a hol már amúgy is van orvos.

Bugél dr. Zsigárdy dr. kollegának ezen nyilatkozatát köszönettel veszi tudomásul s újra ajánlja indítványát, illetőleg most már csak annak második pontját.

Az orvosi szakosztály jelenlévő tagjai erre a következő határozatot hozzák, mely egyhangulag elfogadtatott:

„A pozsonyi orvosi és természettudományi egyesületnek orvosi szakosztálya f. é. július hó 2-án tartott ülésében azon határozatot hozta, hogy a szakosztály tagjainak egyike sem vállalja el a „Rudolf trónörökös főherczeg pozsonyi aggharczosok“ testületének egyesületi orvosi állását.“

Ezen egyhangulag elfogadott határozatot a jelenlévő tagok mindegyike aláírta s meg lett hagyva, hogy a jelen nem volt tagokhoz is elküldessék az ív, hogy azt valamennyi orvos aláírhasssa.

Bugél dr. erre átveszi az iratot azon kijelentéssel, hogy azt személyesen fogja az „Alte Krieger-Corps“ testületének átadni.

1890. október hó 1-én.

Elnök: Kanka Károly dr., kir. tanácsos.

Jegyző: Celler Nándor dr.

Tárgy: Jelentések.

1. Elnök üdvözli a szakosztály tagjait s felkéri őket, hogy szorgalmas megjelenésük s szíves közreműködésük által támogassák az egyesület céljait.

Közli elnök, hogy a múlt augusztus havában Nagyváradon tartott magyar orvosok s természetvizsgálók vándorgyűléshez kiküldött képviselőinknek egyesületünk nevében igazoló levelet adott át.

Előadja továbbá, hogy a múlt szerdán egyesületünk helyiségében gyűlés tartatott, mely alkalommal bizonyos Illmer Charles úr előadást tartott a keletázsiai népek szokásairól és életmódjukról. Az idő szűk volta miatt nem lehetett az egyesület tagjait az előadás tartásáról kellő időben értesíteni.

2. Barts dr., ki Ruprecht dr.-ral együtt részt vett a magyar orvosok s természetvizsgálóknak f. é. augusztus havában Nagyváradon tartott vándorgyűlésén, az ezen alkalommal tett tapasztalatait adja elő. Az ottan tartott előadások tárgyra s alkalomra nézve eléggé érdekesek voltak s kíváncsok volna, ha ama szorgalmas munkák közzé tétetnének.

Ruprecht dr. megtoldja ezen közlést. A gyűlésen résztvevők száma nem volt igen nagy s kár, hogy éppen a jelentékenyebb szakférfiak nem jelentek meg. A sebészi szakosztályban tartott előadások csak részben voltak érdekesek. — A gyűlés bevégezte után annak elnöke Püspök-fürdön Nagyvárad mellett vendégelte meg a gyűlés tagjait. A biharmegyei Kárpát-egyesület indítványára több tagja a vándorgyűlésnek kirándulást tett a biharmegyei hegységbe, mely hegység földtani alakjáról s számosan előforduló barlangjairól híres.

Dobrovits dr. jelenti, hogy az utolsó két héten nagyobb számmal mutatkozik hagymáz városunkban; ő ugyanis hét esetet gyógykezel jelenleg; felhívja a kartárs urakat, ha netalán szintén több esetet észlelnének, azt azonnal jelentsék az elnök úrnál, illetőleg a városi főorvosnál, hogy a baj ter-

jedését a kellő időben meggátolni lehessen. Szükséges volna a város ama részeiben, hol rosz vagy gyanus az ivóvíz, a vízvezetékéből ellátni a feleket a kellő ivóvízzel.

1890. október hó 22-én.

Elnök: Kanka Károly dr., kir. tanácsos.

Jegyző: Celler Nándor dr.

Tárgy: Értekezés a hagymázjárványról; egyesületi ügyek.

1. Elnök megnyitja a gyűlést azon jelentéssel, hogy méltóságos Hollán Adolf dr. úr e hó 12-én ülte meg családi körében születésének 80-ik évfordulóját, mely alkalommal számos kartárs jelent meg elnök vezetése alatt Hollán dr. úrnál, hogy őt a pozsonyi orvosok s egyesületünk nevében üdvözljék.

Új egyesületi tagul bejelenti: Löwy József dr.-t, ki nem rég mint gyakorló orvos telepedett meg itten és Velits Dezső dr.-t, a helybeli bábaképző intézet igazgató-tanárát.

A „délmagyarországi természettudományi egyesület“ megküldi közleményeit s cserepéldányokat kér.

2. Dobrovits dr. érdekes esetet mutat be: syphilis papuloso-pustulosa, mely teljes kivirágzott hólyagos himlőhöz hasonlít. A kiütés az egész testet borítja.

3. Tárgyalás a Pozsony városában f. é. szeptember hó közepe óta észlelt bélhagymáz esetekről.

Tauscher dr., városi főorvos, kis történeti áttekintéssel vezeti be közleményeit. Ugyanis előfordult Pozsony városában:

1880. évben	133	typhuseset	46	halálessel
1881.	111		30	
1882.	109		25	
1883.	62		24	
1884.	44		16	
1885.	55		15	
1886.	62		19	
1887.	46		17	
1888.	50		20	
1889.	51		12	
1890. január—áprilisig	15		4	

1890. szeptember havában 24 hagymázeset volt bejelentve, egy halálesettel, október havában pedig 30 eset; e szerint a két hónapban összesen 54 hagymázeset.

Ezek közül fölgőgyult 17, meghalt 5.

Ama 54 eset közül 14 eset tíz éven aluli gyermekeknél fordult elő.

A kóresetek előfordulnak s terjednek főleg ama városrészekben, hol a még meglevő kutak az augusztus és szeptember havi szerfeletti árvíz következtében megfertőződtek. Hagymáz előfordult 4 esetben oly házakban, hol csak vízvezeték, 12 esetben oly házakban, hol vízvezeték mellett még kút is van, 38 esetben pedig ott, hol vízvezeték nincsen és csak kútvíz van.

Ezen mostan gyakrabban előforduló typhus esetek okot szolgáltatathatnának arra, hogy a vízvezeték általánosan bevezetessék.

Pávay dr. is akként nyilatkozik, hogy ezen hagymázjárvány terjedése okát csakis az ivóvízben, illetőleg a rosz kutak vizében kell keresni. Ő azért is azt indítványozza, hogy az orvosi szakosztály tegyen jelentést a városi főorvosi hivatalhoz, mely jelentésben — tekintve a rosz kútvizek által okozta terjedését a jelen eseteknek — megkívánnatnék, hogy oly házakban, hol rosz kútvíz van, vezettessék be a vízvezeték. — A mi a kórházat illeti, ottan f. é. július 29-ike óta mostanig 11 hagymázas beteget orvosoltak, kik közül 5 meggyógyult, 3 meghalt. A mostan észlelt esetek kórlefolyása úgy látszik egyáltalában könnyű. Az orvoslatra nézve a következő felemlítendő. Jelenleg fősúly lesz fektetve arra, hogy a bélcsatorna fertőzteleníttessék. Az e célra ajánlott még a baj elején adandó kalomel nem felelt meg a várakozásnak. A tannin beöntések pedig szintén nem czélszerűek, mert nem hatolhatnak oda, a hol a baj székhelye van. A kórházban ápoltságoknál a gyógyeljárás lehetőleg egyszerű. A diagnosis megállapítása előtt a láz ellen nem szerelnek, hanem csak savakat adnak s eczetes vízzel mosatják a beteget. Lázról csak akkor használnak orvosságot, ha a diagnosis már meg van állapítva s a hőmérsék 39 fokon fölülmelkedik. Láz ellenes szereket csak kisebb adagokban adatnak s az újabb antipyreticus szereket, ha csak lehet, mellőzik, mert az okozott

nagymértékű izzadás a collapsus veszélyét hozza magával. Antipyrin és antifebrin csak kis adagokban alkalmaztatnak. Fürdőt a kóresetek lefolyása alatt nem rendelnek.

Schmid dr., főorvos, kívánja, hogy oly házakban, hol kút van, vizsgáltságok meg, hogy a netalán a kutak körül lévő pócze-gödrök, árnyékszék stb. mennyiben gyakorolnak káros be-folyást a kútvizekre, szintúgy figyeltessék meg, hogy a typhus-betegek ürülékei mennyiben okozhatják a kútvizek fertőzésének veszélyét.

Erre Tauscher dr. azt közli, hogy azon házak, hol víz-vezeték eddig nincsen, már össze vannak írva. Továbbá, hogy oly házakban, hol a póczegödör közel van kúthoz, a kútvíz meg lett vizsgálva — s ivása megtiltva.

Elnök kijelenti, hogy az orvosi szakosztály elfogadja Pávay főorvos úrnak fentebbi indítványát s azt a szak-osztály nevében a városkapitányi hivatalhoz fogja intézni.

1890. november hó 5-én.

Elnök: Kanka Károly dr., kir. tanácsos.

Jegyző: Celler Nándor dr.

Tárgy: Egyesületi ügyek; betegek bemutatása; értekezések.

1. Dobrovits Mátyás dr., főorvos, érdekes esetet mutat be, még pedig 27 éves nőt, ki ritkán előforduló bőrbajban (pityriasis rubra Hebra) szenved. Bőrkiütése négy év óta tart s kivált arczán, kezein s lábain virágzott ki; oly helyeken, hol a baj már régóta fennáll, a bőrnek minden rétege és része teljes fogyat-kozásnak indult, úgy hogy a bőr kemény tapintatú; az ujjakon már görbedés is látható.

2. Pávay dr., főorvos, Török Aurél tanárnak, a buda-pesti anthropologiai muzeum igazgatójának egy magánlevelét közli, a melyben felhívást intéz a magyarhoni orvosokhoz, hogy Virchow Rudolf tanárnak a jövő év elején (70 éves korának alkalmából) tartandó jubileum ünnepélyén neki átadandó arany érem megszerzéséhez hozzájáruljanak s ez oknál fogva gyűjtő ivet is csatolt hozzá.

Elnök indítványára a gyűjtő ív azonnal köröztetett. Össze-
gyűlt 32 frt, mely összeg a még netalán hozzá járulandó ada-
kozásokkal együtt Budapestre Török Aurél tanárnak további
intézkedés végett fog elküldetni.

3. Pá v a y dr. érdekes boncztni praeparatumot mutat be.
Infarctus lienis, gümös elváltozással, mi okot szolgáltatott
peritonitis keletkezésére, nagy mennyiségű izzadmánnyal.

4. Előadja továbbá tapasztalatait a suspensio-gyógymódról
gerinczvelő-aszoványban (tabes) szenvedő betegeknél. Ezen
Charcot által gyakran alkalmazott gyógymódról némelyek igen
kedvezőleg nyilatkoznak, mások ellenkezőleg. A függesztés eleinte
csak fél perczig tart, későbbben 4—5 perczig. Atherosiban,
emphysemában, szívbajban s általános elgyengülésben szenvedő
egyéneknél egyáltalában nem alkalmazható, mert még erősebb
alkatú betegek is hol szédelgést, hol légzési nehézségeket, szív-
dobogást, ájulást kapnak, sőt olykor halál is következett be e
gyógymód alkalmazása után. Kedvező esetekben azonban úgy
az ataxia, az érzéketlenség tünetei, valamint a hólyag s a belek
működései javultak, főleg pedig a kízó fájdalmak szűntek.

A pozsonyi országos kórházban hét beteget orvosoltunk
függesztéssel.

Az első betegnél 19-szer alkalmaztatott a suspensio; szédelés
beállta következtében nem lehetett folytatni. Semmi eredmény.

A második betegnél 10 suspensio; szédelés, szívdobogás;
semmi javulás.

A harmadik esetben 20 suspensio; javulás állott be a be-
tegnek közérzetében, a fájdalmak is csökkentek.

A negyedik esetben 50-szeri suspensio után javult a járás,
a fájdalmak fogytak.

Az ötödik esetben 18 és

a hatodik esetben 50 suspensio után semmiféle javulás nem
mutatkozott s a betegek iszonyodva az orvoslástól gyógyulatlanul
hagyták el a kórházat.

A hetedik esetben még folyik az elbánás.

Ezekből kiderül, hogy az némelyektől annyira dicsért
gyógyító mód nem felel meg annak, mit tőle vártak, s ha
igaz is, hogy egyik-másik jelensége a kóros tüneteknek tetemesen
javul is, ép úgy igaz, hogy számos esetben semmi javulás nem

észlelhető, sőt némelykor igen veszélyes tünetek mutatkoznak. Magánpraxisban pedig épen sem alkalmazható a felfüggesztő orvoslás.

5. Az 1890. évi július hó 2-án tartott gyűlésen Bugel dr. indítványa következtében egyhangulag határozatba ment, hogy az „Alte Krieger-Corps“ egyesületi orvosai irányában elkövetett méltatlan bánásmódja következtében az orvosi szakosztály tagjainak egyike sem fogja elvállalni a netalán neki ajánlandó egyesület-orvosi állást. E határozatot sajátkezű aláírással megerősítette egyesületünk valamennyi tagja.

Ezen eljárás ellen most felszólal Kropil dr., a mennyiben kijelenti, hogy ő, áttekintve az „Alte Krieger-Corps“ az e tárgyra vonatkozó jegyzőkönyveit, meggyőződött arról, hogy orvosi egyesületünk nem volt helyesen informálva az ügyről s azért nem czélszerű vagy talán épen jogtalan határozatot hozott a szakosztály. Kijelenti továbbá Kropil dr., hogy ő ez oknál fogva ama határozatnak jogereje alól felmentettnek tekinti magát, bár maga is aláírta. Hozzá teszi továbbá azon megjegyzést, hogy ő nem orvosa az „Alte Krieger“-Corps“-nak, de bizalmasan megkeresték, hogy eszközölje ki az orvosi szakosztály szóban forgó határozatának visszavonását.

Az e tárgy fölött folyó vitában több tagja az orvosi szakosztálynak felszólal; még pedig :

Schmid Hugo dr., főorvos, azt mondja, hogy e tárgyalás nem is tartozik ide, végezzék ez ügyet egymás között Kropil dr. és Stern dr.

Zsigárdy dr. azt véli, hogy ama határozat idejét multa, azért is az aláírás ne is legyen többé kötelező s ez oknál fogva az orvosi szakosztály ne is tárgyalja továbbá ez ügyet.

Guttman dr. azt mondja, hogy az „Alte Krieger-Corps“ kérje meg az orvosi szakosztályt, hogy vonja vissza f. é. július 2-án kelt határozatát.

Elnök kijelenti, hogy az orvosi szakosztálynak meg kell maradnia határozatánál mind addig, míg meg nem győződött arról, hogy már nem állanak fenn azon okok, melyek a szakosztály fenti határozatának alapul szolgáltak.

Schmid Hugo dr., főorvos, azt mondja, ha már visszavonná az orvosi szakosztály határozatát, mindenesetre kell,

hogy rosszaságát fejezze ki az „Alte Krieger-Corps“ eljárásával szemben.

Tauscher Béla dr., tiszti főorvos, helytelennek s méltatlannak tartja az „Alte Krieger-Corps“ bánásmódját, miért is azt kívánná, hogy kövesse meg az orvosi szakosztályt.

Miután még több tagja az orvosi szakosztálynak kinyilatkoztatja, hogy Kropil dr. véleményében nem osztozik, sőt eljárását is helytelennek tartja, erre visszavonja Kropil dr. fentebb tett nyilatkozatát.

Az orvosi szakosztály végül azt határozza, hogy Kropil dr. bizalmas uton tudassa az „Alte Krieger-Corps“-ral, hogy az orvosi szakosztály kész visszavonni a határozatot, mihelyt az „Alte Krieger-Corps“ beismeri egyesületi orvosaival szemben elkövetett méltatlan eljárását.

1890. november hó 19-én.

Elnök: Kanka Károly dr., kir. tanácsos.

Jegyző: Celler Nándor dr.

Tárgy: Betegek bemutatása; Koch-féle oltás; egyesületi ügyek.

Dobrovits Mátyás dr., főorvos, betegeket mutat be.
Ugyanis:

a) Leányt bőrfarkassal, mely baj főleg a beteg orrán s szemporczhártyán terjedett el. Félévvel ezelőtt jött a kórházba, különféle gyógymód alkalmaztatott, végül az ichthyol-lanolin-kenőcs kedvező eredményre vezetett s a beteg most már gyógyultan hagyja el a kórházat.

b) Nőt syphilis gummosá-val, ajkain, orrán, szájpadrólásán; külsőleg ugyan nagyon is hasonlítanak e fekélyek lupus-fekélyekhez, de még sem azok, mert 14 napi kénesőir bekenéssel már tetemes javulást ért el.

c) Fiút prurigó-val, kinél három év óta fennáll a baj. Orvoslása abban áll, hogy előbb néhány napig zöldszappannal mosdatja, utóbb pedig csukamájolajjal keneti.

d) Hypertrophia epidermatis fiatal egyénnél. A tenyéren és a talpokon egészen $\frac{1}{2}$ centiméternyi vastagodások láthatók

a felbőrön. Szintén csukamájolajjal dörzsölik be s azonfelül arsent fog kapni.

2. Elnök tudomásul adja, hogy nagyméltóságú Pálffy János gróf a múlt héten Pozsonyban időzván, elnök vezetése alatt több egyesületbeli tag tisztelkedett nála. A gróf úr nagyon kegyesen fogadta a küldöttséget s Kováts dr. kérelmére megígéré, hogy arczképét egyesületi helyiségeink számára festetni fogja.

3. Felemlíté továbbá elnök Koch Robert dr.-nak legujabb időben közzétett közleményét a tuberculosis ellen alkalmazandó új orvosszeréről s azt kívánja, hogy a kecsegtető reményektől elragadtatott nagy közönséget a higadtabban gondolkodó orvosok fölvilágosítsák s megnyugtassák. Különbben kéri a jelenlévő fogokat, hogy nyilvánítsák véleményöket e tárgyban.

Schmid dr., főorvos, véleménye az, hogy e tárgy fölött még mostan értekezni nem lehet, minthogy az ajánlott új gyógyítómódról még semmiféle tapasztalataink nincsenek; felemlíti, hogy ő is megkísérlett néhány év óta az országos kórházban a scrophulosis és tuberculosis okozta némely csont- és ízület-bántalmaknál egy újabb orvoslást, még pedig befecskendezéseket phosphorsavas mésszszel, egynémely esetben jó eredménnyel is; de ezt folytatni nem lehetett, mert a gyógykezelés szerfelette drága volt. — Külömben a néhány évvel ezelőtt divó jodoformos orvoslás is hasonlóan kedvező eredményeket birt felmutatni.

Mindenesetre úgy az új gyógy mód, mint pedig a nagy közönség, de nem különben az összes orvosi karnak is érdekében áll, hogy e kérdés minél higadtabban tárgyalassék. Azért is czélszerű, hogy a közönséget megnyugtassák. Minden elhamarkodás csak árthat. Az orvosi tudomány kitünő s előkelő képviselőinek feladata, e kérdés végleges eredményeit megállapítani.

Elnök nagyon helyesnek találja e nyilatkozatot s fel szólítja a többi tagokat is, hogy közöljék véleményeiket.

Hauer dr. és Tauscher dr. hasonló módon nyilatkoznak s egyetértének Schmid dr. véleményével; szintűgy

Dobrovits dr. is, ki azonban mégis Berlinbe akar menni, hogy szemtanuja legyen azon nagy mozgalomnak, mely mostan orvost-nemorvost egyaránt a legnagyobb izgalomban tartja és

továbbá, hogy a bacteriologiai kutatásokat ott a helyszínen tanulmányozhassa.

Velits tanár is egyetért a már fentebb előadott nézetekkel s ő is kívánja, hogy az egész gyógyító eljárás előbb a szaklapokban közöltessék s majd csak azután lesz lehetséges azt megbírálni s ítéletet hozni róla.

Schmid dr. azt mondja, hogy kikinek saját belátására kell bízni azt, valjon szükségesnek s elkerülhetetlennek tartja-e a berlini utat vagy sem. E részben senki sem legyen tekintettel arra, valjon a közönség kívánja-e az utat vagy sem. Ha valakinek feltett szándéka, hogy Berlinbe akar menni, tegye azt enszántából. Mi nem fogjuk buzdítani rá, de visszatartani sem akarjuk.

1890. november hó 26-án.

Elnök: Kanka Károly dr., kir. tanácsos.

Jegyző: Celler Nándor dr.

Tárgy: Velits dr. tanár előadása a császármetszésről; Wertner dr. jelentése a Koch-féle oltásról.

1. Kanka dr. elnök megnyitja a gyűlést s jelenti, hogy több külföldi természettudományi társulat újra megküldötte közleményeit s azon reménynek ad kifejezést, hogy a mi egyesületünk is képes leend saját közleményeivel fentartani a csereviszonyt.

2. Velits Dezső tanár előadást tart a conservativ császármetszésről s kapcsolatban ezzel bemutatott egy nőt, kin még Budapesten létekor császármetszést végzett. Rövid történeti áttekintés után előadja, hogy az annakeselőtte oly szerfelette veszélyes műtétnél jelenleg az antisepsis gyakorlata mellett a felgyógyulás lehetősége tetemesen emelkedett, oly annyira, hogy a halálos esetek száma annakeselőtte tapasztalt 85 százalékaról leszállott mintegy 50 százalékra. A conservativ császármetszés kedvező viszonyok mellett azért is ajánlandó, minthogy e műtéttel az anya meg a gyermek is megmenthető. Főindicatio a műtét alkalmazására negyedekfokú medence-szűkület. Olykor azonban még csekélyebb fokú medence-szűkületeknél is előfordulhatnak oly viszonyok, melyek a császármetszés kivitelét jogosítanak. Mindenkoron szükséges azonban, hogy az anya erős alkotású

s egyébként is egészséges legyen, lázas ne legyen, valamely méhbajban ne szenvedjen. A mellett az antisepsis legszigorúbb szabályai követendők. A műtétel főmozzanatai: hasmetszés, méhmetszés, a vérzés megszüntetése s a magzat kifejtése után czélszerű varratok alkalmazása. A varrásra jelenleg megint csak fertelmevesztett selymet használnak. Sängér módja szerint először a méh izomzatát kell varrni, de úgy, hogy a decidua bántatlan maradjon; azután külön kell varrni a savós hárttyát. A méh üregébe történő vérzés jodoformgaze tampon által meggátlandó. A helyesen végbevitt műtét s teljes felgyógyulás után újra terhesség álhat be, a nélkül, hogy a méh hege veszélyt hozna a nőre. A mi most már a Velits tanár úr által végbevitt császármetszés esetét illeti, a sikerült műtét után felgyógyult nőt Budapestről élő gyermekével együtt ide hozatta s bemutatja. Fiatalabb nő, ki már másodizben ment át terhességen. Első izben is Budapesten szült, illetőleg medenczéjének negyedfokú egyenletes szűkülete miatt a magzatot műtét által — craniotomia et extractio — ki kellett fejteni. A nő nyolcz heti betegség után gyógyultan hagyta el az intézetet. Egy hónappal ezután újra terhes állapotban volt. 1890. szeptember hó 27-én Velits dr. úr végbe vitte rajta a sectio caesarea conservativa műtétét. A méh sebe 22 mély s 12 külső varrattal lett zárva. A jól fejlődött gyermek néhány perczig nem légzett, mi rendesen szokott történni ily műtét mellett. A gyermek fejének biparietál átmérője 75 millimeterrel nagyobb a conjugátánál. Az anyát műtét utáni 30-ik napon felgyógyulva bocsátották el. A hasfalon mintegy 18 centimetryi hosszú a fancsonttól a köldökön át felfelé haladó egyenes vonalú heg látható.

Elnök úr megköszönve ezen érdekes eset bemutatását, felkéri most már Werthner dr. urat, ki mint vendég jelent meg a szakosztály gyűlésén, hogy adja elő közleményeit.

3. Werthner dr. a Koch-féle gyógyító módrról szól s közli berlini tartózkodása alkalmával tett tapasztalatait. Elmondja, hogy meglátogatta Cornet, Levy orvosló intézeteit. Koch maga nem gyakorló orvos s gyógyító módját sem gyakorolja maga. Werthner dr. látta az intézetekben a Koch-féle folyadék alkalmazását. A Koch-féle szer sötétpiros, tiszta átlátszó folyadék. E folyadékot Koch-tól ajánlott különszerkezetű fecs-

kendővel fecskendezik a bőr alá. Rendesen a háton, a lapoczkák alatt alkalmazzák a befecskendezést. Az adag még nincsen kellőleg megállapítva. A szerint, a mint valamely beteg már hozzá szokott a fecskendezéshez, naponként 4—6—8 milligrammnyi adagot használtak; gyermekeknél 0.0005. A szert a tuberculosis különféle alakjainál — úgy külső, mint belső bajoknál — használják. Befecskendezés után 7—8-ik órára erős rázó hideg s ezt követő hőemelkedés, egészen 41 fokig áll be, továbbá főfájás, levertség, ájulás, émelygés vagy gyomorháborgás, tüdőbetegeknél erős köhögés, legtöbbször az egész test színét elborító, vörhenyhez hasonló kiütés támad. Ezen több óra hosszágig tartó erős reactio után többször álomba merülnek a betegek s azután jobban érzik magukat. — Külbajoknál, különösen pedig lupus-eseteknél a kórosállományú bőrrészekeken erős hyperaemia áll be, a szövet duzzadtabb lesz, felszínén izzadmány keletkezik, miből sűrű vastag pörkők képződnek, melyeknek lehullása után finom új s sima színű helyek mutatkoznak.

Mindezen nagyon is szembetűnő jelenségek mellett az eddig gyógykezelt betegeknél teljes gyógyulást észlelni nem lehetett. Egy tüdővésztes betegnél, ki szeptember 27-ike óta gyógykezelés alatt áll, csakugyan némi javulás tapasztaltatott, a mennyiben a beteg étvágya, testsúlya emelkedett, izzadása, köhögése csökkent, de a baj magában véve megmaradt. Még a külső bajok gyógykezelése sem mutatott eddig oly eredményt, hogy azt teljes s végleges gyógyulásnak lehetne tekinteni. A szert alkalmazzák még kétes eseteknél a diagnosis megállapítása céljából. Így két éves gyermeknél, kit meningitis kórképével hoztak az intézetbe, fecskendezést alkalmaztak a diagnosis megállapítása kedvéért. A gyermek már este halva volt. A más nap végbevitt bonczolatnál kiderült, hogy a gyermek gümőkóros, hogy gümös volt az agyveleje s a tüdeje.

A Koch-féle gyógyszernek mindenesetre van jövője, de mindeddig még nem lehet azt általánosan elfogadni, minthogy még az adagolás sem eléggé ismeretes s a reactio sokszor szertelen.

Werthner dr. e szer hatásának theoriáját adja elő s annak hatását a kórelemek némi vegyrokonságában keresi. — Egyuttal azt reményli, hogy a szert gümös gégebajoknál sikerrel majd inhalatio útján lehet alkalmazni.

Végül megköszöni elnök úrnak jó voltát, hogy megengedte neki, hogy az orvosi szakosztály színe előtt megtarthassa ezen előadását.

Schmid Hugo dr., főorvos, azt mondja, hogy egyesületünk már előbb is úgy nyilatkozott, hogy be kell várni a jövőt. Különben ő mai napon Budapesten volt, hol Müller tanár klinikáján tették meg az injectiókat. Ott is igen kis adagokkal kezdenek.

Ruprecht dr. Bécsben volt, hol már szintén megkezdették az injectiókat. Azonban még a dosis nincsen megállapítva, mert egyenlően erős adagnál hol épen semmi, hol pedig igen erős, sőt veszélyes a reactio. Ugy látszik, hogy a szer hatása a bacillusokra terjed, mert némely szövetben vagy köpetben bacillus volt ugyan, de retrograd metamorphosisban.

1890. november hó 29-én.

Elnök: Kanka Károly dr., kir. tanácsos.

Jegyző: Celler Nándor dr.

Tárgy: Jelentések a Koch-féle oltásról; betegek bemutatása.

Elnök megnyitja a gyűlést s felkéri Schmid dr. főorvos urat, hogy mutassa be a bejelentett betegeket.

1. Schmid dr., főorvos, a következőket adja elő:

a) Tíz éves fiúcskánál epulis sarcomatosa miatt az állkapocs bal felét resectio által el kellett távolítani. A műtétnek végbevitelére céljából néhány nappal előbb a fogakat ki kellett húzni. Műtét utáni másodnapon nagyobb láz állott be, valószínűleg elzárt geny következtében. A varratok eltávolítása után a geny kiömlött; erre a láz is megszűnt s a gyógyulás szépen folyik.

b) 22 éves ifjút mutat be, kinek állítólag két nyelve van, s kit ez oknál fogva nem vettek be katonának. Minthogy most néhány nap óta légzési nehézségek álltak be a betegnél, szülei kórházba hozták. Vizsgálatnál kiderült, hogy igen nagy terjedelmű ranula képezi ama „második“ nyelvét. A daganat az egész száj üregét foglalja el, s minthogy annyira terjed lefelé,

hogy a nyelvet magát is hátra felé szorítja, légzési nehézséget okoz. E bajon lehetőleg radical műtét által kell segíteni.

2. Dobrovits dr., főorvos, s Zsigárdy dr. urak, kik az imént tértek vissza Berlinből, Koch-féle tapasztalataikat adják elő.

Dobrovits Mátyás dr., főorvos, mindenekelőtt köszönetet mond főispán úr ő nagyméltóságának, kinek közbenjárása által sikerrel lehetett megküzdeni a mindenféle akadálylyal, melyek a jelenleg Berlinbe zárandokoló orvosok elé gördültek. Dobrovits dr. főleg Bergmann tanár klinikáján fordult meg, hol a Koch-féle folyadékot Bergmann tanár mutatta s alkalmazta is. Az e klinikán uralkodó rend, tisztaság, kezelési eljárás dicséretre méltó. Mindezek tekintetében a Lewy dr. magánklinikáján sokféle hiányt lehetett észlelni s az ottan divó felszínes eljárás a betegekkel szemben nem tehetett kellemes benyomást.

Dobrovits dr. különösen a lupus-betegekre, kiket Koch-féle folyadékkal orvosoltak, fordítá figyelmét. Az injectio maga többnyire fájdalmas; gyakran fejlődik urticaria és utána egy a vörhenyhez hasonló, az egész testszínet ellepő bőrpírosság; négy—öt órával későbbben hőemelkedés állott be, a beteg rosszul lesz, hány, légzése szapora, gyorsított; főfájás, nagy bágyadság, néha delirium is támad. Erre a lupus göbcei megdagadnak, megduzzadnak, forróak, fájósak; környékükben eleinte apró szemcsék, későbbben hólyagcsák virágoznak ki, melyeknek sárgás, tiszta vagy zavaros, mézganemű híg tartalma kiömlik s nagy pörköket képez. 12—16 óra lefolyta után az erős intoxicatio tünetei szűnnek, többnyire néhány óráig tartó álom beállta után megint üdének érzi magát a beteg. Azalatt a lupusos bőrrészek daganata, gyuladása lelohad, azok simábbak s fehérebbek lesznek, egyáltalában olyféle javulásra emlékeztetnek, miként az orbáncz támadásra szokott beállani lupusos betegeknél.

Zsigárdy Aladár dr. szintén előadja közleményeit berlini útjáról. Ő is akart látni, tapasztalni, tanulni s főleg meggyőződni arról, hogy a már amúgyis kacheticus egyéneknek alkalmazott mérges hatású folyadék minő hatást gyakorol, minő reactiót hoz létre. A folyadék összetétele még titokszerű, közzé fog tétetni, ha alkalmazásáról bővebb tapasztalatokat nyertek. Legcsekélyebb adat egy milligramm, lassanként egy centigrammig lehet haladni;

lupusnál egy centigrammnyi adaggal kezdik a gyógykezelést, későbbben egy decigrammot is lehet adni. Teljesen egészségeseknél egy grammnyi adagot is lehet alkalmazni, a nélkül, hogy az reactiót hozna létre. A Koch-féle szer helybeli és általános hatást fejt ki; gyakran mirigydaganatot is észlelhetni alkalmazása után. Diagnostikus értéke mindenesetre fontos. Tíz éves fiúnál, kinél térdizületi gyulladás miatt injectiót alkalmaztak, semmiféle javulás nem állott be, de az orrán piros daganat fejlődött, mely lupusnak bizonyult be. A Koch-féle szert belsőleg és inhalatio alakjában is alkalmazták, de minden siker nélkül.

Berlinben mindeddig vagy 300 egyén lett gyógykezelve a Koch-féle szerrel, főleg lupus, izületi és csontbántalmaknál, de mell- és gégebajoknál, szintúgy mirigyloboknál is. Javulást számos esetben lehetett észlelni, gyógyulást mindeddig még nem.

A Koch-féle szert a tuberculosis specificus szerének tartják, minthogy közvetlen hatása van a gümős szövetekre. De nem lehet tudni, hogy továbbá mily következményekkel van a szervezetre nézve; azért czélszerű, bevárni a jövőt, majd a tapasztalás ki fogja deríteni az új szernek valódi értékét.

Elnök megköszönve e szives közleményeket, kijelenti, hogy későbbben majd itten Pozsonyban is leend alkalmunk a gyógymódot és hatását bővebben tanulmányozni; a miniszterium ugyanis felszólítást intézett a kórház igazgatóságához, nyilatkoznék, valjon a kórház hány terme volna alkalmas oly betegek elhelyezésére, kiken a Koch-féle szerelés volna megkísérlendő.

1890. december hó 10-én.

Elnök: Kanka Károly dr., kir. tanácsos.

Jegyző: Celler Nándor dr.

Tárgy: Egyesületi ügyek; értekezések a Koch-féle oltásról.

1. Elnök megnyitván a gyűlést, üdvözlí Langfelder dr. szemeczi orvos urat, ki mint vendég jelent meg körünkben. — Az orvosi szakosztály új tagjául bejelenti Fischer Samu dr.-t jelenleg gyakorló orvost Pozsonyban.

Az osztrák-magyar tisztviselők egyesülete beküldi fennállásának 25. évi ünnepélye alkalmával kibocsátott emlékkönyvét.

Köszönettel tudomásul veszik.

Budapestről egy még csak alakulandó „gyógyult elme-betegeket segélyező egyesület”-nek gyűjtő iverkezett meg, melyet az elnökség köröztetni fog.

2. Schmid dr., főorvos, közli, hogy december hó 7-én bizalmas forrásból Koch-féle folyadékot kapott. Az országos kórházban egyelőre három egyénen lett alkalmazva a Koch-féle injectio, a mi nem titokszerűen történt meg. de nem is zajos híreszteléssel. Schmid főorvos ugyanis úgy az orvosi kar, valamint magának az orvosi tudománynak érdekével és méltóságával összeegyeztethetőnek nem tartja a mostan divó eljárást, mely szerint tisztán orvosi dolgokat napi lapokban a nagy közönség elé tárnak.

A sebészti osztályon hét egyént szemeltek ki a Koch-féle injectio alkalmazására. Ezek közül azonban egyelőre csak egy 18 éves ifju került sorra, minthogy legalkalmasabbnak látszott. Két év óta synovitis cubiti granulosa (dextri) nevü bajban szenved; több ízben fordult meg kórházban; f. évi márczius havában jobb karján nagy tályogot kellett nyitni; april havában az ízület megnyitása után resectio cubiti. Ez alkalommal a membrana synovialis egész területén számtalan apró szürkés gümő észleltetett. Mostan az injectio előtt a könyök izülete táján lévő hegeken több sarjadzó, nedves hely. Tüdőben semmi kóros elváltozás, csak a jobb oldalon a légzési zörej kissé erősebb. Deczember 8-án dél előtt ejtettük meg az első injectiót a Koch-féle folyadékkal a lapoczkák táján. Adag egy milligramm. Használatba került az Overlach-féle fecskendő. Három óra mulva rekedtség, köhögés, öt óra mulva láz, karczolás a torokban, fájdalma a lábokban, étvágytalanság. Esti kilencz óraker 40 foknyi hőmérsék; vörhenyszerű bőrpír, könyökizület kerülete 26 centimeterrel 29 centimeterre emelkedett. Ejfél után csökken a láz, a beteg jobban érzi magát, reggel 37.5 fok, bőrpír még megvan, étvágy visszajött. A könyökizülete fölötti hegeken látható sarjadások laposabbak, tisztábbak. A könyökizület daganata azonban még mindig nagyobb (= 27 centimeter) mint az injectio előtt. Holnapi napon ujra 1 milligrammnyi injectiót kap a beteg.

Dobrovits dr., főorvos, ugyanazon anyaggal injectiót csinált az osztályán egy lupus-beteg nőnél, szintén december hó 8-án. A beteg már 12 év óta szenved lupusban, igen nagy terjedésű lupus-fekélyek és ezeknek hegei láthatók az arczon, a karokon, a czombokon. Tüdején, gégéjén semmi kóros elváltozás. Injectio délben. Délutáni négy órakor 38·1 fok hőmérsék, igen erős vörhenyféle pir az egész testen, a beteg arcza duzzadt, a lupusos daganatok emelkednek, sötét vörösek, forróak. Esti 8 órakor 41·4 fok, a göbcsők felszínén savós folyadék kiválása látható. Igen erős általános reactio, hányás, székelés, delirium, felszínes gyorsított légzés, perczenként 32, pulsusa 132. Kilencz órakor kissé enged a láz, később álomba merül a beteg. Más nap reggel még 40·4 fok, délben 40·7 fok, este 38·5 fok; harmad nap reggel 37·4. Minthogy a reactio oly szerfölötte erős volt, a következő injectio csak néhány nappal későbbben és akkor majd csak $\frac{1}{2}$ milligrammnyi adaggal fog eszközöltetni.

4. Pávay dr., főorvos, osztályán hasonlóképen ugyanazon anyagból csinált injectiót egy tüdővésztes egyénen. 28 éves férfi, ki már hónapok óta köhög, a bal tüdő csúcsa táján tompulat, szörzcsögő zörej; kórházban való tartózkodása alatt több ízben vért köpött; sokat köhög, köpetében elasticus rostok és bacillusok találhatók; testalkatra nézve még eléggé erős egyén. December 8-án délben injectio 2 milligrammnyi folyadékkal; semmiféle reactio, sem láz, sem roszullét. Köhögése kissé több, köpete könnyebben válik ki. Másnap ujra injectio, 3 milligrammnyi folyadékkal: semmi reactio. Miután a Gerhardt-féle klinikán is hasonlókat tapasztaltak, feltehető, hogy Kochnak thesise szerének diagnostikus értéke tekintetében nem általános érvényességű.

Pávay dr. főorvos is volt Berlinben. Gyógyulást ő sem látott. Úgy látszik, hogy Berlinben is most már egyik-másik eset megbírálásában komolyabban, higadtabban járnak el, mert nem tagadható, hogy eddig felszínes, sőt olykor könnyelmű is volt az észlelés. A komoly és szigorú tanulmány időszaka csak most fog bekövetkezni. Bergmann, Gerhardt és Fraenzel klinikáin megösmerni a komoly és tisztességes eljárást, kevésbé dicséretre méltók Cornet és Lewy kórodái.

A mi a külbetegeket, különösen a lupus-eseteket illeti,

ezeknél gyakran javulás látható, néha izületi bajoknál is; olykor reactio nem is állott be; belső szervek tuberculosisánál a szer hatása tekintetében egyáltalán nehéz ítéletet mondani. Lupusnál a gyógyulás lehetőségét elfogadhatjuk, belső szervek tuberculosisánál még nem. Koch szerfelette nagy felelősséget hárít az orvosokra. Gerhardt azt mondja, hogy az ő véleménye szerint a lokálisált tuberculosis le nem győzhető. Mindeddig csak az injectio jelenségeit ismerjük, nem pedig a következményeit; még a diagnosis megállapítására sem biztos a szer alkalmazása. A Koch-féle szer főleg a hőmérsékre hat és lázt fejt ki. A szer összetétele mindeddig nem ismeretes. Orvos ne használjon szert, mely titokzatos.

Pávay dr. véleményét összefoglalja a következőképen: a Koch-féle szer alkalmazása lupusnál javulást mutat, de mely időre, az még bizonytalan; egyéb chronicus bajoknál, különösen izületbántalmaknál mindeddig tetemes javulás nem észlelhető, belső tuberculosisnál még igen kevésbé észlelték a hatását. Még a diagnosis megállapítására sem elegendő biztos a szer.

Mindenesetre nagyon jó volt, midőn a pozsonyi orvosok egyesülete azt határozá, hogy be kell várni a jövőt, nyugodtan s minden elhamarkodástól menten.

Zsigárdy dr. fölemlíti, hogy Berlinben látott két beteget, kit már hat hét óta orvosoltak a Koch-féle gyógyító mód szerint. Mindkét egyénen az injectio dacára a kavernák jelenléte kétségtelenül észlelhető volt s csupán a köpet minősége változott kedvezőbbre, a mennyiben az világosabb s tejszínűvé vált.

Werthner dr. felolvass egy berlini levelet, mely az ottani Lewy dr.-féle klinikáról jutott hozzá. E levél tartalmából kiderül, hogy már most amott is észre térnek s belátják, hogy az új szer nem mindig s nem minden betegnél hozza elő ama jó hatást, melyet tőle vártak.

Schmid dr. azt mondja, hogy nyugodtan s higgadt észleléssel kell kipróbálni az új szert. Eléggé sajnósak tartja a napi lapok eljárását, hol mindenféle kórtünetekről, a gyógymód methodusáról s sokféle oly tisztán orvosi dolgokról értesülünk, melyek egyáltalán nem a nagy közönség elé tárandók, a miért is ezen eljárást kárhuzatosnak tartja, de nemkülömben egyik-másik egyéniség híresztelését is, hogy p. o. Berlinbe fog menni, hogy

már ott van, vagy hogy már ott volt stb., s épen nem tartja ezeket az orvosi kar tekintélyének fenntartására s emelésére szükségesnek. Tisztán orvosi dolgokat nem kell a közönség előtt tárgyalni s azért is felkéri a kollegákat, hogy hygienikus kérdések tárgyalásán kívül egyéb orvosi szakkérdéseket ne fejtegetsenek a napi lapokban. Külömben e felszólalást csakis az orvosi kar tekintélyének fenntartására s emelésére tette.

Páva y dr., főorvos, véleménye az, hogy szükséges, hogy a közönség ily kérdésekben felvilágosíttassék; az ily czikkek szerzőiről azért nem lehet állítani, hogy saját maguk részére reclamat üznek. Ha azonban az mégis rosszalást idézne elő, ő ezen irányt mégis követni fogja s inkább kilép az egyletből.

Elnök azt kívánja, hogy az ellentétes nézetek tisztuljanak; kár volna, ha a különböző nézetek elkeseredéssé vagy ellenségeskedéssé fajulnának.

Schmid dr., főorvos, kimondja, hogy ő személyeskedni nem akar s ő is kívánja, hogy a közönség ily fontos kérdésekben felvilágosíttassék, de másrészt kell, hogy az orvosi kar tekintélye s tisztelete megóvassék.

Dobrovits s Zsigárdy dr. kinyilatkoztatják, hogy ők senkit sem biztak meg azzal, hogy berlini utazásukat a sajtóban hireszteljék.

Zsigárdy dr. továbbá azt kívánja, hogy ujságreporter ne legyen jelen orvosi szakgyűléseinken.

Tauscher dr., főorvos, is ugyanazt kívánja s azt véli, hogy üléseinkről orvosi szaklapokban igen is legyen említés, de soha a napi lapokban.

Elnök azt mondja, hogy az ujságreporterek az utolsó gyűlés alkalmával az ő engedelmével jelentek meg; ő el nem tilthatta őket.

A szakosztály erre azt határozza, hogy a napi lapok képviselői ezentúl a szakosztály ülésein jelen nem lehetnek.

Elnök: Tauscher Béla dr., alelnök.

Jegyző: Celler Nándor dr.

Tárgy: Kanka Károly dr. kir. tanácsos arczképének leleplezése.

1890. december hó 23-ikára rendkívüli gyűlésre hívá össze az orvosi szakosztály tagjait a szakosztály alelnöke Tauscher dr., városi főorvos. Ugyanis még október havában néhány egyesületi tag indítványozására egyhangulag elhatározá az orvosi szakosztály, hogy nagytekintetű elnökének kiváló érdemeinek maradandó emléke jeléül — festetni fogja arczképét. Majsch Ede, pozsonyi művész, sikeresen s közmegelegedésre oldotta meg e feladatot s december 23-án az összes orvosi kar jelenlétében leleplezték a virágokkal megkoszorozott festményt. Tauscher dr. alelnök az orvosi kar nevében meleg szavakkal üdvözlé a szakosztály elnökét, Kanka Károly dr. urat, s ő, valamint az utána szóló Ruprecht Márton dr. is magasztalva dicsérték az ünnepelt férfi erényeit, tudományát, emberszeretetét, barátságos jóindulatát, de szerénységét is s kijelentették, hogy a szakosztály ezen ünnepély által igen tisztelt elnöke irányában hálás elismerését és teljes maradandó bizalmát akarta nyilvánítani.

Kanka dr. elnök úr ezek után megköszönvén a kitüntetést, azt ígéré, hogy ezentúl is szemmel fogja tartani az egyesület ügyét s azt erejétől telhető módon előmozdítani.

1891. január hó 7-én.

Elnök: Kanka Károly dr., kir. tanácsos.

Jegyző: Celler Nándor dr.

Tárgy: Elnöki előterjesztések; bemutatások.

1. Kanka Károly dr. elnök megnyitja az ülést s üdvözlí az egyesület tagjait. Egyszersmind köszönetét fejezi ki azon kitüntetésért, melylyel a szakosztály az ő személyét illetve, midőn az egyesület számára maradandó emlékül arczképét festeté.

Előadja továbbá, hogy Schmid Hugo dr. főorvost épen karácsonkor nagy csapás érte fiacskája halálozása által. A szakosztály megbízásából elnök úrral együtt Ruprecht dr. és Celler dr.

egyesületi tagok jelentek meg Schmid dr.-nál, hogy neki a kar-társak nevében részvétüket fejezzék ki e szomorú eset fölött. Schmid Hugo dr. akkoron szóval, mostan pedig írásban köszönte meg a részvét nyilvánítását.

Elnök közli továbbá, hogy a „Kronprinz Rudolf Altes Krieger-Corps“ levelet intézett hozzá, melyben egyesületi orvosai irányában fennálló viszonyait kiderítik s kijelentik, hogy el-járásukkal az orvosi kar tekintélyét megsérteni nem volt szán-dékuk. Ez oknál fogva elnök úr ez ügyet befejezettnek tartja s kijelenti, hogy az orvosi kar beleegyezésével ama hadastyán egyesületnek tudomására fogja adni, hogy esetleges orvosi választásukat az orvosi szakosztály semmiképen sem fogja befolyásolni.

Elnök végül szóba hozza, hogy a természettudományi s orvosi egyesület alapszabályai a mostani viszonyoknak meg nem felel-vén, szükséges volna új alapszabályokról gondoskodni; egyuttal az orvosi szakosztály házi rendét is meg lehetne állapítani.

Ez oknál fogva szándékozik az elnök a honi természet-tudományi s orvosi egyesületeket megkérni, hogy alapszabályaikat társulatunknak megküldénék.

Ezek után határozatba ment, hogy egyesületünk vá-lasztmánya az orvosi szakosztálynak megbízottjaival együtt (Kanka dr., Tauscher dr., Ruprecht dr., Kováts dr., Barts dr., Schmid dr.) az új alapszabályok tárgyában értekezletet tartson.

2. Dobrovits dr., főorvos, néhány érdekes nagyító prae-paratumot (tuberculosis bacillusait s gonococcusokat) mutat be s ez alkalommal a nagyító világításának egy új s igen érdekes módját demonstrálja.

Egyszersmind néhány beteget is mutatott be, még pedig azon lupusbeteg nőt, kin a pozsonyi országos kórházban a Koch-féle injectio legelőször alkalmaztatott; a beteg mindedig hat injectiót kapott, az utolsó injectiók után az általános reactio mindinkább csekélyebb lett, miként az az előmutatott láztáblákból kitünik. Egyszersmind a lupusfekélyek helyei mindinkább javu-lásnak indultak, a lupusos beszűrémkedések laposabbak, simábbak lettek, annyira, hogy azt más gyógyító móddal e betegen mind-eddig elérni nem lehetett. Érdekes, hogy a betegen az általános

reactio lefolyása alatt mindannyiszor skarlatinszerű pirosság s utóbb bőrvedlés támadt.

Egy második beteget is mutat be, kit hat héttel ezelőtt a szakosztály látott, mint ichthyolos orvoslásra felgyógyult lupusbeteget. A vélt gyógyulás után próba gyanánt a Koch-féle szer lett alkalmazva, még pedig szintén hatszor; az első injectiók után nagyfoku általános reactio, az utolsó injectiók után feltűnő helybeli reactio állott be, a mennyiben a gyógyultnak vélt helyeken, főleg pedig a homlokon s az orr tövéen nagyobb terjedésű góczok fejlődtek.

Elővezet még egy férfit, kinek egész testén hol bőralatti (kisebb-nagyobb terjedelmű) tályogok, hol pedig száraz barnás pörkökkel fődött bőrfekélyek (= bőrtuberculosis) láthatók. E beteget is injectióval orvosolja.

1891. január hó 21-én.

Elnök: Kanka Károly dr., kir. tanácsos.

Jegyző: Celler Nándor dr.

1. Elnök jelenti, hogy Hollerung Edvin dr. cs. és kir. ezredorvos „Die Medianschrift“ czimű értekezését, szintúgy Mergl dr. „Adatok a trachoma kérdéséhez“ czimű külön lenyomatban megjelent cikkét az egyesület könyvtárának küldték be.

Tudomásul szolgál.

2. Erre Velits tanár tart előadást következő kóresetről: Tizenhét éves leány havi tisztulása alkalmával leesett lépcsőről, mire erős fájdalmak támadtak s a pelveo-peritonitis kórtünetei mutatkoztak. Ezen időtől fogva fájdalmak gyötrik nem csak tisztulása alkalmával, a közbeneső időszakokban is. Nehány hónappal ezelőtt azt tapasztalta a beteg, hogy per vaginam nagy mennyiségű igen bűzös eves folyadék folyt el, mire úgy az altestében érezhető daganat, mint pedig minden fájdalma is eltűnt. Idő multával azonban újra kezd vala az alteste dagadni, fájdalmai is visszatértek. Mind a két tünevény megszűnt, valahányszor a már említett gennyves folyadék elfolyt. A beteg a nyáron Dobrovits dr. közlése folytán az

országos kórházban osztályára került, de a nagy mértékű kifolyásnak gonorrhoeicus voltát nem lehetett kimutatni. A télen a beteget Velits tanár orvosolta. A vaginalis vagina lassankénti kitágítása után egy ökölnyi mekkoraságu tumor mutatkozott a hüvelyben, illetőleg annak hátsófalában. E daganat tartalma időnként finom nyíláson át a canalis cervicalisba ömlött. A daganat végül egyszerű metszéssel megnyitvatván, annak terjedelmét felfelé kutaszszal 10 centiméternyi magasságra lehetett meghatározni. A tályog most már szépen gyógyult. Diagnosis: Pyosalpingitis traumatica c. metritide.

Velits dr. tanár előadásának második tárgya a Myoma uteri. Az újképletek ezen neme magában véve nem veszélyes a szervezetre nézve, de bizonyos körülmények között terjedelmével, súlyával nagy nyomást s folytonos ingert gyakorolhat a méhre, mi a sebészi beavatkozást kellőleg megokolja. A myoma eltávolítására többféle módot alkalmaztak. A némelyektől nagyon is ajánlott elektromos orvoslát nem igen felelt meg a várakozásnak. Ennél jobbak a jódbefecskendezések. Mint palliativ szer járatos az ergotin befecskendezése bőr alá vagy a hydrastis canadensis szedése. Minthogy azonban a legtöbb myoma a klimakterium korszakában amúgy is retrograd változáson megy át, bántatlanul is hagyhatjuk. A myoma eltávolításának több módja van, még pedig:

a) Kifejtés a szemérmen át (enucleatio per vaginam.) Egyszerű műtét, ha kocsányon függ a myoma; a myoma submucosum kifejtése azonban nehéz, hosszadalmas és fárasztó munka.

b) Némely esetekben petefészekirtást ajánlottak, úgy okoskodván, hogy a petefészkek eltávolításával klimakterium áll be, mire a myoma visszafejlődésnek indul.

c) A myoma eltávolítása hasmetszéssel (myotomia per laparatomiam); igen veszélyes műtét.

d) Exstirpatio per vaginam, a myoma eltávolítása a szemérem hüvelyen át.

Ezen utolsó műtétet vitte véghez Velits Dezső tanár három héttel ezelőtt, egy most már felgyógyult nőn, kit be is mutat. E nőnek már évek óta nagy daganata volt altestében, de fájdalmai csak október hava óta keletkeztek.

November hóban négy héten át tartó nagy mértékű vérzés állott be, ennek következtében nagyfokú vérfogatkozás. A beteg felvételekor a hat hónapos terhességnek jeleit mutatta; erős vérzései miatt ergotin befecskendezéseket kapott; de midőn újra vérzés, fájdalmak, sőt utóbb eves kifolyás is mutatkozott, deczember 30-án a myoma exstirpatio totalis per vaginam-műtété által eltávolíttatott. E műtét alkalmával a myoma submucosumnak bizonyult, gyermekfej mekkoraságú, kifejtése sok nehézséggel járt, s minthogy részben gennyes és eves volt, darabonkint kellett azt kivenni. A gyógyulás azonban szépen folyt le, a méh jól huzódik össze, a beteg állapota minden tekintetben javul.

3. Barts József dr. Hollerung ezredorvos „Medianschrift“ című értekezését ismertetés céljából magyar kivonatban adja elő.

1891. február hó 4-én.

Elnök: Kanka Károly dr., kir. tanácsos.

Jegyző: Celler Nándor dr.

Tárgy: Folyó ügyek; Lendvay Dezső dr. emlékbeszéde — néhai Ambro János dr. tanár felett.

1. Elnök megnyitja a gyűlést, jelentvén, hogy Hollerung Edvin dr., cs. és kir. ezredorvos, a szakosztályba belépett. Közli továbbá, hogy Tauscher Béla dr., városi főorvos, az országos közegészségügyi tanács tagjává neveztetett ki.

2. Lendvay Benő dr., megyei főorvos, emlékbeszédet tart a mult évi május 15-én elhunyt Ambro János dr. tanár fölött.

Elnök indítványára azt határozza a szakosztály, hogy ezen ép oly híven mint buzgón kidolgozott életrajz az egyesület évkönyvébe veendő fel s egyszersmind a külön lenyomat néhány példánya a családtagoknak küldendő meg.

3. Velits Dezső dr. tanár a fistula vesico-vaginalis műtétilag gyógyult esetét mutatja be. Huszonöt éves nő, ki kétszer szült. A második szülésnél fogó alkalmaztatott. Ezután áttört a hüvelyhátsó fala s hólyaghüvely-sipoly támadt.

A sipoly széleit felfrissítette, a nyílást pedig hat sodronyvarrattal egybe illesztette. Tíz nap múlva gyógyulás. A műtét után megmaradt incontinentia urinae lassanként magától elmúlt.

4. Kuffler dr. demonstrálja a gümőkór bacillusát számos készítményben.

1891. márczius hó 18-án.

Elnök: Kanka Károly dr., kir. tanácsos.

Jegyző: Celler Nándor dr.

Tárgy: Folyó ügyek; értekezés a Mosetig-féle methylanilin befecskendezéséről.

Elnök jelenti, hogy a május hóban Budapesten tartandó nemzetközi ornithologiai congressus magyar bizottsága az egyesületet meghívja az abban való részvételre.

Dobrovits Mátyás dr., kórházi főorvos, a Mosetig-féle methylanilin befecskendezéséről értekezik. Mosetig gyógyíthatatlan újképleteknél már 1883-ban kezdte alkalmazni a methylt, de mivel azon időben a methyl arzentartalma miatt a kísérletek nem jó eredményre vezettek, abba hagyta. Ujabb arzenmentes methylt állít elő a Merck-féle gyár s Mosetig ismét visszatért kedvencz eszméjéhez. — Egy beteget mutat be, kinél régi syphilis-hegben carcinoma fejlődött s kinek Bécsben háromszor methylt fecskendeztek be az újképletbe. Az egyén a gyógymóddal nincs megelégedve. Minthogy azonban a diagnosis teljesen nincsen megállapítva, egyelőre antisypiliticus gyógykezelés kerül sorra. Később a beteg újra lesz bemutatva.

Barts dr. és Schmid dr. között érdekes nyelvészeti vita folyik.

Kapcsolatban ehhez Löwy dr. azt indítványozza, hogy felváltva a mostanig divó előadásokkal egyszersmind a magánpraxisban előforduló érdekes kóresetek is kerüljenek tárgyalásra, hogy ily módon élénkebb eszmecsere fejlődjék.

Ezen indítvány következtében határozatba ment, hogy a kollegák minden szerdán esti hat órakor értekezletre gyülekezzenek össze.

1891. április hó 1-én.

Elnök: Kanka Károly dr., kir. tanácsos.

Jegyző: Celler Nándor dr.

Tárgy: Folyó ügyek; kórrajzok.

1. Kuffler dr. két érdekes kóresetet közöl, s pediglen

a) Ötvenöt éves férfi november havában vétetett fel kórházba. Szédelésben, asthenopiában szenvedett. Utóbb nehézséges rohamok lették a beteget s amblyopia támadt. A szemtükörrel való vizsgálat a papillák duzzadását mutatta.

Bonczoláskor gyermekökölnyi terjedelmű sarkomát találtak az agyvelő alsó részén, mely a török nyeregből indult ki. Ezen újképlet a szagló és látó ideget egészen tönkre tette.

b) Huszonégy éves fiatal ember, márczius havában vétetett fel. Néhány hét óta iszonyú főfájásokban szenvedett. Ilyenkor mindannyiszor látása elsötétült. A szemtükörrel való vizsgálat negatív eredményt adott. — Ezen betegnél is nehézségszerű rohamok támadtak, melyek után azonban beteg eszméletét többé vissza nem nyerte.

Bonczoláskor az agyvelő jobb oldallebenyében echinococcus multilocularis találtatott. Szintúgy a szív bal pitvarában is volt echinococcus.

2. Dobrovits Mátyás dr., főorvos, az országos orvosi segélyegyesület körözüvényét terjeszti elő, mely körözüvény új tagok szerzését ajánlja.

3. Utolsó időben több ízben panaszt emelt a helyi sajtó, hogy a pozsonyi orvosok nem nyujtanak mindig kellő módon orvosi segélyt, különösen pedig éjjel nem. A lapokban azt ajánlották, hogy az orvosok éjjeli inspectiót tartsanak.

Tauscher Béla dr., főorvos, azon kérdést intézi a kollegákhoz, valjon szándékoznak-e ily inspectiót megtartani?

Schmid dr., főorvos, azt ajánlja, hogy ilyféle éjjeli inspectiót ne fogadjon el senki sem.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Verhandlungen des Vereine für Naturkunde zu Presburg](#)

Jahr/Year: 1891

Band/Volume: [NF_7](#)

Autor(en)/Author(s): Anonymus

Artikel/Article: [Sitzungs-Berichte über die in den Jahren 1889,1890 nnd 1891 gehaltenen ärztlichen Versammlungen des Vereines für Natur- und Heilkunde in Presshurg 183-239](#)